

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1011250481

Дата перевірки:
19.05.2022 14:32:01 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
19.05.2022 14:36:02 EEST

ID користувача:
100006701

Назва документа: Ivánka-Kacsó-Dominika

Кількість сторінок: 61 Кількість слів: 15830 Кількість символів: 126690 Розмір файлу: 368.64 KB ID файлу: 1011141043

2.08% Схожість

Найбільша схожість: 0.85% з Інтернет-джерелом (<https://felelosszulokiskolaja.hu/oktatas/az-ovodas-gyermek-figyelme>)

1.99% Джерела з Інтернету

37

Сторінка 63

0.37% Джерела з Бібліотеки

13

Сторінка 63

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

ДОСЛІДЖЕННЯ УВАГИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Іванка (Качо) Домініко Елемірівна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 012 Дошкільна освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 10 /27 жовтня 2021 року

Науковий керівник:

Конц Тімеа Степанівна
ст. викладач

Завідувач кафедру:

Біда Олена Анатоліївна,
доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2022

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра педагогіки та психології

Кваліфікаційна робота

ДОСЛІДЖЕННЯ УВАГИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконав: студентка IV-го курсу

Іванка (Качо) Домініко Елемірівна

Освітня програма: 012 Дошкільна освіта

Науковий керівник: **Конц Тімеа Степанівна**

ст. викладач

Рецензент: **Бергхауер-Олас Емьовке Ласлівна**

PhD, доктор філософії з галузі

соціальні та поведінкові науки

Берегове

2022

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

A FIGYELEM VIZSGÁLATA AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEKEK KÖRÉBEN

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Ivánka (Kacsó) Dominika

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 012 Óvodapedagógia

Témavezető: Koncz Timea

adjunktus

Recenzens: Berghauer-Olasz Emőke

tanszéki docens

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
I. УВАГА.....	8
1.1 <i>Поняття та властивості уваги.....</i>	8
1.2 <i>Типи уваги.....</i>	11
II. РОЗВИТОК ЗДІБНОСТЕЙ УВАГИ.....	12
III. ПРОБЛЕМАТИКА РОЗЛАДІВ УВАГИ.....	16
IV. МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УВАГИ УДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	18
4.1 <i>Завдання педагога щодо розвитку уваги.....</i>	18
4.2 <i>Вправи на розвиток уваги.....</i>	20
V. ОБСТЕЖЕННЯ УВАГИ В ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	23
5.1 <i>Характеристика дитячого садка «Сніжинка».....</i>	23
5.2 <i>Характеристика дитячого садка «Веселка».....</i>	24
5.3 <i>Методи обстеження.....</i>	25
5.4 <i>Результати обстеження.....</i>	26
ВИСНОВОК.....	53
РЕЗЮМЕ.....	55
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА.....	57
СПИСОК ТАБЛИЦЬ.....	59
ДОДАТОК.....	60

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	6
I. A FIGYELEM.....	8
1.1 <i>A figyelem fogalma és tulajdonságai.....</i>	8
1.2 <i>A figyelem típusai.....</i>	11
II. A FIGYELMI KÉPESSÉGEK FEJLŐDÉSE.....	12
III. A FIGYELEMZAVAR PROBLÉMÁJA.....	16
IV. A FIGYELEM FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI ÓVODÁSKORBAN.....	18
4.1 <i>Az óvónő feladata a figyelem fejlesztése érdekében.....</i>	18
4.2 <i>Figyelemfejlesztő gyakorlatok.....</i>	20
V. A FIGYELEM VIZSGÁLATA ÓVODÁSKORBAN.....	23
5.1 <i>A gáti „Hópehely” óvoda jellemzése.....</i>	23
5.2 <i>A tököli „Szivárvány” óvoda jellemzése.....</i>	24
5.3 <i>A vizsgálat módszerei.....</i>	25
5.4 <i>A vizsgálat eredményei.....</i>	26
ÖSSZEFOGLALÁS.....	53
REZÜMÉ.....	55
HIVATKOZOTT IRODALOM.....	57
TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE.....	59
MELLÉKLET.....	60

BEVEZETÉS

Minden korosztálynak más a figyelmi képessége. Az óvodáskorú gyermekekre kiscsoportos korban az önkéntelen figyelem jellemző. Arra képes figyelni, ami érzelmileg megragadta, ami iránt kellően felkeltették az érdeklődését, ezért fontos a felnőtt részéről a motiváció, a hangulati megalapozás. Az óvodáskorú gyermek figyelve könnyen vándorol, elterelődik. Emiatt egy tevékenység során nem elég egyszer motiválni, hanem újabb és újabb kedvcsinálással kell fenntartani a figyelmét. A motivációhoz alkalmazhatunk például mozgással kísért mondókákat, tornaperceket, vagy egyéb eszközöket.

A gyerekek figyelve olykor leragad egy-egy dolognál. Ez akkor fordul elő, mikor őt érzelmileg megragadta az adott dolog, ilyenkor nehezebben tud váltani egy másik tevékenységre, nehezen tudja megosztani a figyelmét.

A munkám célja: megismerkedni a figyelem életkori sajátosságaival; választ kapni olyan kérdésekre, mint például: mi a figyelem, milyen fajtái vannak, milyen figyelemnek milyen zavarai fordulhatnak elő óvodáskorban és leginkább megtudni azt, miként tudjuk fejleszteni a gyermekek figyelmét, milyen módszereket tudunk ehhez alkalmazni.

Célom volt még, hogy választ kapjak hipotéziseimre, mely szerint az óvodáskorú gyermekek figyelmének időtartama függ az óvónő felkészültségétől, módszereitől, motivációjától. Illetve akkor aktív a gyerek a foglalkozás alatt, ha felkeltettük az érdeklődését. Továbbá, feltételezem, hogy magyarországi Tököli „Szivárvány” óvodában az óvónők több, illetve változatos módszereket alkalmaznak a figyelem fenntartásához.

Szakdolgozatom során a következő módszereket használtam:

- szakirodalom felkutatása, részletes áttekintése;
- figyelemfejlesztő feladatok és játékok gyűjtése és elemzése;
- az óvodáskorú gyerekek figyelmének megfigyelése és interjú készítése az óvónőkkel.

Az általam leggyakrabban használt szakirodalmak a következők:

- N. kollár Katalin- Szabó Éva: *Pszichológia pedagógusoknak* című könyve nagy segítségemre volt a szakdolgozatom során. Hasznos információkkal látott el, amely munkám több fejezetét is megalapozta. Az első fejezetemben a figyelem definícióját, típusait taglaltam; harmadik fejezetemben a figyelem problémájáról tudtam információt gyűjteni, míg a negyedik fejezetben szintén hasznos tananyagok képzik a munkám részét a szakirodalom által a figyelem fejlesztésének lehetőségei témakörben.
- F. N. Gonobolin: *A figyelem fejlesztése* című szakirodalma leginkább a második és

negyedik fejezetem tartalmát gazdagította. A második fejezetemben általa tudtam információt gyűjteni a figyelemi képességek fejlődéséről, míg a negyedik fejezetemben a következő témakörben: az óvónő feladata a figyelem fejlesztése érdekében találtam információkat, amit feltudtam használni a szakdolgozatom megírásához.

- Kósáné Ormai Vera: *Fejlődéslélektani gyakorlatok* című könyve a szakdolgozatom gyakorlati részét alapozta meg. A kutatásban szereplő kérdéseket a könyvben talált kérdések alapján állítottam össze.

Szakdolgozatom 5 fejezetből áll.

Az I. fejezetben megismertetem az olvasót a figyelem fogalmával és tulajdonságaival. Leírom, milyen típusai vannak a figyelemnek, illetve kik foglalkoztak a figyelem vizsgálatával, milyen tesztek alkalmaztak és milyen eredményekre jutottak.

A figyelem életkori sajátosságait mutatom be a következő fejezetben.

Munkám III. fejezete a figyelemzavar problémájáról szól, mellyel szintén fontos megismerkedni, ugyanis óvodapedagógusként sokszor találkozhatunk vele.

A figyelem fejlesztésének a lehetőségeiről a IV. fejezetben írtam, melyben szemléltetem, hogy milyen feladata van az óvónőnek a figyelem fejlesztésének elősegítése érdekében. Különböző figyelemfejlesztő gyakorlatokat is bemutatok.

Végül az utolsó fejezetemben vizsgálatom eredményeit fejtem ki, mely során az óvodáskorú gyerekek figyelmére jellemző sajátosságokat írom le és az összehasonlítás eredményeit.

Óvodapedagógusként fontosnak tartom odafigyelni a tudatos figyelemfejlesztésre. A gyerekek érdeklődéséből kell kiindulni, hisz a kisgyerek arra figyel, ami őt érdekli. Erre számos eszköz létezik. Mindezeket az óvodapedagógusnak fontos ismerni és alkalmazni. Ehhez szeretnék segítséget nyújtani.

I. A FIGYELEM

„A figyelem az elme egy szűk csatornáján át áramlik, mi pedig meglehetősen szűkmarkúan bánunk ezzel a keskeny sáv szélességgel. Az erőforrások orozslánrészét arrafordítjuk, amire éppen koncentrálni akarunk az adott pillanatban. Ám miközben próbáljuk ezen a dolgon tartani a figyelmünket, a koncentrációnk elkerülhetetlenül elkezd alábbhagyni, elménk pedig elkalandozik más gondolatok felé. A meditáció azonban szembe megy ezzel a mentális tehetetlenséggel.”

(Daniel Goleman)

A fejlődéslélektan a pszichológia egyik ága, mely a fogantatástól a halálig követi végig az ember életét, elsődlegesen a lélektani fejlődésre, az egyes életszakaszokban bekövetkező változásokra, esetleg előforduló (normálistól, átlagostól való) eltérésekre helyezve a hangsúlyt (Visontai, 2018).

A figyelem is pont egy lelki jelenség, általa vagyunk képesek válogatni a környezetünkben jövő ingerek között. Emellett, a figyelem támogatásával az észlelés tudatosabbá válhat, valamint kapcsolatban van a személyiség törekvéseivel, ugyanis az ember képes maga elé célokat kitűzni, ezen célkitűzések elérése érdekében megfelelően akarátát megfeszíti, továbbá cselekszik. Továbbá a figyelmünk különféle tulajdonságokkal rendelkezik, mivel a figyelmünket megtudjuk osztani, áttudjuk vinni egy dologról a másikra, képesek vagyunk a figyelmünket fenntartani, valamint egyszerre több tárgyra is odafigyelni (Geréb, 1976).

Szándékos figyelem alatt a figyelmi tevékenység tudatos pszichológiai erőfeszítést igényel. Az ilyen jellegű figyelem a feladattudatból táplálkozik, valamint növeli hatásfokát az a faktor, amikor a cselekvés egyes részeit szándékosan, továbbá tervszerűen különítjük el.

A *spontán figyelemről* abban az esetben beszélünk, amikor figyelmünk hirtelen, önkéntelenül egy ingerre irányul.

Az *automatikus figyelem* nem igényel tudatos odafordulást, gyakorlás révén jön létre.

A *kitartó figyelmet* alkalmazzuk egy probléma feltárásához, megértéséhez.

*Figyelemzavar*ról abban az esetben beszélünk, ha a figyelmi nehézségek oka többnyire a működést megalapozó pszichikus funkciók gyengesége, zavara, esetleg kiesése.

1.1 A figyelem fogalma és tulajdonságai

A figyelem nem más, mint tudatunknak behatárolt tárgyra, esetleg jelenségre történő irányultsága, esetleg koncentrálttsága. Irányultság alatt azt értjük, hogy egy bizonyos tárgyat

kiválasztunk a többi közül; koncentrálttság alatt viszont elszakadunk mindattól, amihez az adott tárgynak nincsen köze.

Tehát, a figyelem nem más, mint az ember pszichés tevékenységének sajátossága, esetleg sajátossága, ami lehetővé teszi, hogy a valóság egyes tárgyait, jelenségeit felfogjuk, ezen kívül elszakadjunk másoktól. Valamint a figyelem előjön abban az esetben is, ha valamire gondolunk, esetleg valamit elképzelünk, következésképpen nem csupán abban az esetben, ha a externális világ tárgyait észleljük (Séra, 2004).

A figyelem a pszichés folyamatok állapotát jellemzi, illetve az egyén pszichés tevékenységének egyik oldala. K. D. Usinszkij a következő képen vélekedett a figyelem szerepéről az ember életében: „*A figyelem az a kapu, amin mind az áthalad, ami a külvilágból az ember lelké bekerül.*”

A figyelem biztosítja a tananyag teljesen pontos, ezen kívül világos befogadását, valamint az anyag megértését is, ezen kívül a tananyag emlékezetbe vésését. A figyelem tartósságától függ az akarati tevékenység ereje, az elhatározás szilárdsága (Gonobolin, 1976).

A figyelemnek van úgynevezett ereje, ami a koncentráció képességet fejezi ki, tehát azt, hogy mennyire tudunk összpontosítani az elhatárolt tárgyak, jelenségek körére.

A szándékos figyelem alapsajátossága a tartósság. 15-20 percig is figyelhetünk egy tárgyra, de aztán meg kell szakítanunk ezt a tevékenységet.

A figyelem sajátosságai:

- A figyelem *terjedelme*: arra ad választ, hogy hány tárgyat tudunk egy adott pillanatban figyelmünkkel megragadni.
- A figyelem *tartóssága*: azt jelzi meg, hogy mennyi ideig vagyunk képesek figyelmünket ráirányítani egy tárgyra.
- A figyelem *megosztottsága*: azt jelzi, hogy egyszerre hány dologra tudunk párhuzamos módon figyelni.
- A figyelem *átvitele*: azt fejezi ki, hogyan tudjuk figyelmünket egyik dologról egy másik dologra átirányítani (Geréb, 1976).

Tehát, érzékszerveinket ingerek ezrei bombázzák. Ezeknek csak egy kis részét használjuk fel, amire szándékosan vagy önkéntelenül odafigyelünk. Ezekről számos kutatásokat végeztek.

Az egyik ilyen szakember Broadbent volt, az ő nevéhez tartozik a szűrőmodell. Fejhallgató kísérletet végzett, amelynek esszenciája, hogy a két fülbe különféle szöveget játszanak le. Ehhez Broadbent számpárokat használt, majd pedig a kísérleti alanyoktól azt kérte, hogy idézzék elő az egyik számsort. A vizsgált személyek fel tudták idézni a számokat, azonban nem számpárokat mondtak, hanem egyszer elmondták, amit az egyik fülükben, majd

pedig amit a másik fülükben hallottak, azonban jó sorrendben mondták el. Következésképpen a kétoldali inger párok nem páronként, hanem két szeparáltan sorozatként maradtak meg a kísérleti alanyokban. A kísérletek alapján Broadbent azt feltételezte, hogy a beérkező ingerek közül egy szenzoros szűrő választja ki a továbbításra, feldolgozásra kerülőket. Ez a modell, viszont nem képes megválaszolni, miért lehet mégis egyszerre figyelni két információra, ezen kívül mi következik be abban az esetben, mikor az résztvevő átvált a másik csatornából érkező ingerre.

A másik szakember, aki tovább fejlesztette Broadbent módszerét, ez Treisman. Az ő nevéhez tartozik a csillapító rendszer. Treisman a két oldalról szóló szöveget több ponton felcserélte, másképpen megfogalmazva a jobb fülön hallott szöveg a bal fülön folytatódott, majd ismét visszatért a jobb fülre. A kísérlet alatt azt tapasztalta, hogy az alanyoknak nem okozott gondot a váltás, a szöveg logikájának engedelmeskedve másik fülükön követték a szöveget.

Treisman további kísérletei alkalmával rájött, hogy a szűrés nem kétfokozatú, másképpen megfogalmazva a szűrő nem átengedi, esetleg nem engedi át a jeleket, hanem csillapítja. Így áll össze egy két különféle fülről hallott szöveg a fejükben (Csépe és mtsai, 2007).

A következő szakember Cherry, aki szintén a fejhallgatós módszert alkalmazta. A résztvevők két szöveget hallgattak, az egyiket a jobb, a másikat a bal fülükben, azonban itt a résztvevőknek csupán az egyik szövegre kellett figyelniük, a másikra viszont nem. Ezt úgy ellenőrizték, hogy a figyelt szöveget permanensen vissza kellett mondaniuk, következésképpen ehhez a visszhangzási technikát alkalmazták. Cherry arra volt kíváncsi, hogy a nem figyelt szövegből, mit, valamint mennyit tud felidézni a alany. De az eredmények alapján nem sokat, azonban észreveszi a alany azt, hogyha a női beszélő helyet férfi folytatja a szövegmondást, de azt már nem veszi észre, ha a beszélő átvált egy másik nyelvre. Sőt még az is észrevétlen marad, ha a magnetofonról visszafelé kezdik el lejátszani a beszédet. Úgy tűnik, mintha a nem figyelt ingerforrás feldolgozása megrekedt volna az elemi fizikai sajátságok kiértékelésénél.

Stroop nevéhez fűződik a *Stroop teszt*. A Stroop teszt egy nagyon elterjedt neuropszichológiai mérőeszköz, mely a szelektív figyelem minőségét, valamint az irreleváns gátlásának kompetenciáját elemzi. A teszt három részből áll, az első részben a résztvevőnek a színek megnevezését szükséges minél gyorsabban elolvasnia. A következő részben az alanyak a különféle színnel megjelenített XXX színét szükséges megneveznie. Az utolsó feladatban pedig a egyénnek szintén a megjelenített szavak színét szükséges helyesen megneveznie, úgy, hogy közben a szavak a különféle színek elnevezéseit (pl. a kék szó piros betűkkel van írva) takarják, következésképpen gátolniuk szükséges a megjelenített szó jelentésének hatását.

Az eredmények értékelése a különféle részekben kapott megfelelő válaszadások száma szerint következik be, ezzel párhuzamosan ezen eredmények szerint kiszámíthatjuk az interferencia pontszámot, amely a szelektív figyelem indikátora lehet. Továbbá, a tesztnek több változata ismert. Az SNI b) csoportba besorolt gyermekek felülvizsgálata a Golden-féle változattal történt. A teszt három szintet használ: ezek a piros, a zöld, ezen kívül a kék. A különféle részekben kapott eredmények életkortól függően különféle nehézségek tényezői lehetnek. A Szó pontszám az alapolvasási sebesség mutatója, itt az alacsony pontszám motoros beszédproblémára, gyengén fejlett olvasási zavarra utalhat. Az alacsony Szín pontszám viszont önmagában legnagyobb mértékben színvaktságot jelezhet. Ha ehhez kapcsolódik az alacsony Szó pontszám, abban az esetben alacsony intelligencia, esetleg beszédzavar feltételezhető. Az alacsony Szín-szó pontszám rugalmatlanságot, kényszerességet, szorongást, depressziót tükrözhet és jelentős figyelmi nehézséget is jelezhet (Bernáth-Révész, 2000).

1.2 A figyelem típusai

A figyelemnek 4 jellegét különböztetjük meg. Ezek a következők: szándékos (akaratlagos) figyelem, spontán figyelem, automatikus figyelem, továbbá a kitartó figyelem.

Szándékos figyelem alatt a figyelmi tevékenység tudatos pszichológiai erőfeszítést igényel. Az ilyen jellegű figyelem a feladattudatból táplálkozik, valamint növeli hatásfokát az a faktor, amikor a cselekvés egyes részeit szándékosan, továbbá tervszerűen különítjük el. Alternatíva szerint összeköthetjük a megfeszített, tudatos figyelem érdekének megfelelően cselekvéseinket a gondolatainkkal, megszabva azt az időt, amit rá szánunk. A szándékos figyelemre abban az esetben van szükség, ha érdeklődésünk nem biztosítja a munkához szükséges figyelmet (Geréb, 1976).

A *spontán figyelemről* abban az esetben beszélünk, amikor figyelmünk hirtelen, önkéntelenül egy ingerre irányul. „Mi ez?” reflexnek nevezte el ezt a reakciót Pavlov, ugyanis ekkor a fejünket, törzsünket, érzékszerveinket az ingerforrás irányába fordítjuk. Önkéntelen figyelmet váltanak ki a szokatlan, valamint, esetleg erős ingerek, mozgó tárgyak, élőlények. A spontán figyelem nem igényel figyelmi energiát, erőteljesen érzélemvezérelt.

Az *automatikus figyelem* nem igényel tudatos odafordulást, ezen kívül erőfeszítést sem. Gyakorlás révén jön létre. Figyelmünket megosztjuk, ezen kívül egyúttal más párhuzamos módon folyó tevékenységet is nyomon követünk.

A *kitartó figyelmet* alkalmazzuk egy probléma feltárásához, megértéséhez. Az elvárásaink, motivációink, érdeklődésünk, ezen kívül tapasztalataink befolyásolhatják ezt a jellegű figyelmet. Ez a figyelem nagyarányú pszichológiai erőfeszítést igényel (N. Kollár-

Szabó, 2004).

II. A FIGYELMI KÉPESSÉGEK FEJLŐDÉSE

Az óvodások fokról-fokra egyre kitartóbbá, állhatatosabbá válnak a tevékenységeik végzése alkalmával. Szándékos figyelmük, emlékezetük, megfigyelésük egyre magasabb szintre jut, amelyek a későbbi iskolai életnek is előfeltételei (Fazekas, 2018).

Minden életkornak vannak jellegzetességei. Mikor a gyermek megszületik, attól a perctől kezd kialakulni individuális jellegzetességei. Életkori sajátosságok alatt azt értjük az azonos korcsoportoz tartozó egyének, valamint viselkedésmódjának jellemzőit, kollektív vonásait. Tehát, az életkori sajátosság csak egy átlagérték, amely megmutatja, hogy az adott korosztály átlaga mennyire felel meg a társadalmi követelményeknek. Az életkori sajátosságoknál a következő korcsoportokat vizsgálhatjuk: újszülöttkor, csecsemőkor, kisgyermekkor, óvodáskor, iskoláskor, felnőttkor. Az életkori sajátosságoknál megfigyelhetjük a gyermek emlékezetét, mozgását, testi fejlettségét, figyelmét stb (Keményné, 1989).

A figyelem függ attól, hogy mennyire fejlettek a magasabb rendű idegtevékenység fontosabb folyamatai. Ezek a mechanizmusok eltérnek egymástól az életkorral, következésképpen a figyelve is változik.

Mikor a gyermek megszületik csupán feltétlen, öröklött reflexekkel, ösztönökkel rendelkezik. Már egy hónapos korukban a gyerekek felfigyelnek egyes ingerekre, ilyen lehet az erős fény, csillogó tárgy, erős hang vagy mozgó tárgy (Gonobolin, 1976).

Csecsemőkorban fejlődik legnagyobb mértékben a feltételes reflex. Ebben a korban kitágul a gyermek mozgásának, továbbá cselekvésének kora. Itt már megjelenik a figyelem, ugyanis 1-2 hónapos korában a baba már reagál az anya hangjára, illatára. Ezt követi az önkéntelen figyelem megjelenése, amelynek köszönhetően a mozgó tárgyak, hangok, fények, valamint más újabb ingerek felé fordul a gyermek. Tehát, már szemléli a tárgyakat, feléjük nyúl, foglalkozik velük. Viszont még álhatatlan a gyermek figyelve ebben az életkorban. Ezt magyarázhatjuk azzal, hogy ha egyik kezében tart egy játékot, valamint mi a másik kezébe teszünk egy másikat, abban az esetben, amit tartott azt elengedi, esetleg lelöki a földre. Következésképpen az első életév legfeltűnőbb fejleményeinek egyike a kompetenciáknak az a nagy fejlődése, amely lehetővé teszi, hogy a csecsemő környezetét nézéssel, mozgással, továbbá manipulációval felderítse (Berghauer, 2013).

Kisgyermekkorban a gyermek lépcsőzetesen önállósodik. Kezd összerendeződni a mozgása. A gyermekek nagyobbik része, ebben a korban tanul meg járni. A gyermek ebben az életkorban kezd utánozni cselekvéseket. Viszont a kisgyermek csupán azt a tevékenységet, mozgást tudja utánozni, amelyhez a cselekvés-mozgási reakciója már kifejlődött.

A gyermek megfigyeli a tárgyakat, elgondolkodik, már azon mit lehet ezekkel kezdeni. Ha sikerül egyes tárgyakat egymásba helyezni, a későbbiekben ezt más tárgynál is kipróbálja. Releváns tudnunk, hogy ebben a korban a gyermekek a figyelmüket már az őket körülvevő modellekre helyezik, ez alatt érjük az anyát, apát, kitalált szereplőre. Jellemző módon olyan emberek tevékenységét utánozzák, akik érdekesek számukra, esetleg önmagukhoz hasonlónak találják. Sok esetben előfordul, hogy többször meg szükséges nézniük egy komplex viselkedés, amiatt, hogy meg tudják határozni lényeges alkotórészeit. Példaként vehetünk egy kisfiút, aki éppen figyeli az apját vezetés közben, valamint többszöri megfigyelésből jön arra rá, hogy nem csupán annyiból áll a vezetés, hogy fogja az apja a kormányt.

A gyermek figyelmét megragadja az emberi beszéd is. Tehát, ahogy fejlődik a gyermek érdeklődése a külvilágról. úgy a figyelme is. A felnőttek beszéde kétféle figyelmet ébreszt a gyermekekben. Eleinte, amikor hallják a szavakat, de a szavaknak nincsen jelentősége még, de ha a tárgyat megmutatjuk a gyermeknek, ezen kívül úgy megnevezzük azt, benne lépcsőzetesen feltételes kapcsolat keletkezik a kettő között. Végül kialakul a gyermekben az, hogy ha kimondják a tárgy nevét, megjelenik előttük a tárgy képe, így nem csupán a beszéd hangjára, de a tartalmára is figyel, a szavak értelmére, amik felidéznek az agyában a tárgyak képét (Berghauer, 2013).

Óvodáskorban, különösképpen kiscsoportos korban az önkéntelen figyelem jellemző. Arra képes figyelni, ami érzelmileg megragadta, ami iránt kellően felkeltették az érdeklődését, emiatt lényeges a felnőtt részéről a motiváció, a hangulati megalapozás.

Az óvodáskorú gyermek, a 3-4 éves korban már sok minden iránt érdeklődnek. Figyelmesen hallgatják végig a felnőtteket, figyelmükkel végig kísérik a felnőttek munkáját, valamint ők maguk is képesek arra, hogy feladatokat tűzzenek ki maguknak, amit törekednek meg is valósítani. Előfordulhat, hogy lelkesednek valamilyen játékért, amibe nagyon bele tudnak merülni. Figyelmük már lehet eléggé koncentrált, viszont kevésbé állhatatos. Ugyanis, könnyen meglehet zavarni még a figyelmüket, példának okáért, ha mesét hallgatnak, ezen kívül, ha valaki beszalad, azonnal elterelődik a figyelmük.

A gyermekek sok mindent megfigyelnek, viszont megfigyelésük alatt gyakorta kihagyják a fontosabb, releváns dolgokat, inkább a nem olyan fontos dologra figyelnek fel. Viszont ők képesek sokfelé figyelni, figyelmük szerteágazó, amit a szülők, felnőttek gyakran észre sem vesznek. Következésképpen a gyermeki figyelem intenzitása, gyakorta nagyobb, mint a felnőtteké. De ennek ellenére az óvodás korú gyermek nagyméretű intenzitású figyelme kevésbé tartós.

Az óvodáskorú gyermek figyelme könnyen vándorol, elterelődik. Ezek okán egy

tevékenység alkalmával nem elég egyszer motiválni, hanem új, ezen kívül új kedvcsinálással szükséges fenntartani a figyelmét. A kedvcsináláshoz alkalmazhatunk mutogatós mondókákat, esetleg akár tornaperceket is.

A gyerekek figyelme, olykor leragad egy-egy dolognál. Ez abban az esetben fordul elő, mikor őt érzelmileg megragadta az adott dolog, ekkor nehezebben tud váltani egy másik dologra, nehezen tudja megosztani a figyelmét (József, 2011).

Kutatások kimutatták, hogy az óvodás korú gyermekek között, a 3- 6 éves korú gyermekek figyelme sokkal tartósabbá válik. Óvodáskorban a gyermek figyelmének koncentrációja, továbbá állandósága rapid módon nő. Ugyanis megfigyelték, hogy változó korokban, mennyi figyelemelterelő dolgokat tudnak bevinni, amíg a 3 éveseknél 10 perc alatt 3 figyelemelterelő dolgot használtak, addig a 6 éveseknél 1 figyelemelterelő dolgot tudtak használni.

Az óvodás korú gyermekek figyelmének fejlődésében a legfontosabb eszköz- a játék, ez a gyermeki tevékenység alapformája. A gyerekek azonban rosszul tudják még irányítani figyelmüket. Ugyanis, ha tudatosan szükséges valamit megfigyelniük, keresniük abban az esetben ez nehezükre esik. A szándékos, a szándékos utáni, ezen kívül a szokáson alapuló figyelem formái még gyengén fejlettek.

A szándékos figyelem megnyilatkozik, mikor a gyerek a beszédet kezdi elsajátítani. Ez a felnőttek következménye képpen fejlődik. Kezdetben a gyermek a szülők útmutatása után koncentrálni, a későbbiekben viszont megszokja, hogy magától koncentrálni. A gyermek tevékenységére, a játékokra, a felnőttek utasításainak a teljesítésére hatalmas hatást gyakorol a szándékos figyelem. A játék útján a gyermek megtanulja a figyelmességet, a szabályok betartását, akaratának fegyelmezését.

Az óvodások képesek arra, hogy huzamosabb ideig figyeljenek oda egy olyan dologra, ami számukra unalmas, azonban a tevékenység alatt, olyan dolgot tud elkészíteni, ami részére érdekes.

A szándékos figyelemnek az óvodáskorban végbemenő fejlődése a gyermek tevékenységének körülményeitől, valamint jellegétől függ. Releváns szerepet játszik az, hogy az eléje tűzött feladatban milyen elemek érdeklí a gyermeket. Mivel ha a teendő, valamint az érdeklődés között szoros kapcsolat van, abban az esetben a gyermekben jobban megmarad a szándékos figyelem (Gonobolin, 1976).

6-7 éves korban következik hatalmas változás a figyelem fejlődésében, pontosabban változás következik be a figyelem irányítására, továbbá fenntartására való képességben. A központi idegrendszer érése ebben az életkorban nagyobb figyelmi terjedelmet alapoz meg. Az idősebbek jobban emlékeznek a tudatosan figyelt anyagokra, valamint jobban képesek a

behatárolt feladatokhoz szükséges figyelmi stratégiákat használni (N. Kollár - Szabó, 2004).

Fontos megjegyeznünk, a gyerekek nem tanulhatnak a környezetüktől, ha nem fordítanak figyelmet a modellre (az anyára, az apára, egy hírességre vagy kitalált szereplőre), valamint nem észlelnék a kérdéses viselkedés releváns mozzanatait. Rendszerint olyan emberek tevékenységét utánozzák, akiket csodálnak, esetleg valami okán magukhoz hasonlóknak találják. Sok esetben többször is meg szükséges nézniük egy komplex viselkedést, hogy meg tudják határozni annak releváns alkotórészeit (Cole, 2006).

III. A FIGYELEMZAVAR PROBLÉMÁJA

Figyelemzavarról abban az esetben beszélünk, ha a figyelmi nehézségek oka többnyire a működést megalapozó pszichikus funkciók gyengesége, zavara, esetleg kiesése. A figyelem elégtelensége már korai életkortól megfigyelhető, továbbá tartósan fennmarad, továbbá minden élethelyzetben tapasztalható (Torda, 2000).

A legtöbbet előkerülő probléma a gyerekeknél ez a hiperaktivitás. Három szimptóma együttes jellemzi, ezek a következők: gyenge fenntartott figyelem, az impulzivitás, továbbá a hiperaktivitás. Ez a probléma korán jelentkezik, még 7 éves életkor előtt, továbbá sokáig is fennmaradhat (Czigler, 2005).

A hiperaktivitás a figyelem, ezen kívül a motórium együttes zavara. Ha nem elég tartós a figyelem, abban az esetben ez jelentős súlyú tanulási problémákhoz vezethet. Viszont vizsgálatok bebizonyították, hogy a kor növekedésével egyre tartósabbá, ezen kívül szelektívebbé válik a figyelem, ezen kívül kevésbé elterelhető.

Egy 3-4 éves gyermek figyelme még ide-oda röpköd. Nagyon rövid időre tud koncentrálni, könnyen elterelheti a figyelmét egy-egy inger. Az iskolába készülő gyerek pedig már jó figyelemmel szükséges, hogy rendelkezzen. Ugyanis, képesnek szükséges lennie arra, hogy a tanítási órán figyeljen a tanítóra, ezen kívül a különféle ingereket figyelmen kívül hagyni.

A hiperaktivitás nélkül jelentkező figyelemzavar nehezen különíthető el a motiváció hiányából fakadó szándékos figyelmetlenségtől. Az ilyen gyerek folyton elkalandozik, nem képes jó időt tölteni a teendője mellett.

Előfordulhat az is, hogy a figyelem szelektivitása akadályozott. Ekkor képtelen a gyerek a környezet behatárolt ingereire összpontosítani. Tehát, a gyermek nem képes kiemelni a háttérbe olvadó, jelentést hordozó információt környezetéből (Ranschburg, 1998).

Tehát, a figyelemzavar a hiperaktivitással, továbbá az impulzivitással együtt jelentkezik gyerekkorban, azonban felnőttkorra a hiperaktivitás megszűnik, de a szimptómák közül felnőttkorban fennmaradhat a figyelemzavar, továbbá az impulzivitás. Ez azt jelenti, hogy nehezen tud koncentrálni, könnyen elterelhető a figyelme, megfontolatlanság, valamint lobbanékonyság jellemző rá. Ugyan ezek a szimptómák vannak a gyerekeknél, csupán náluk jelen van a hiperaktivitás, a gyerekeknek nehézségeik vannak a feladatok szervezésében, az idő követésében, a figyelem fenntartásában, valamint átvitelében. Problémák jelentkezhetnek a szellemi erőfeszítések fenntartásában, a frusztráció kezelésében, cselekvéseik követésében, valamint szabályozásában.

Ilyen esetben nem megfelelő képességeik vannak életkorukhoz mérten, ezzel együtt tanulási, továbbá társadalmi nehézségek is jelentkeznek. A lányoknál jelentkezik legfőképpen a figyelmetlenség, a fiuknál pedig az impulzivitás, valamint a hiperaktivitás együtt. A figyelemzavar társulhat tanulási, ezen kívül hangulati zavarokkal. Tanulási zavar lehet: a diszlexia, diszkalkulia, amíg hangulati zavar lehet depresszió, ingerlékenység, nyugtalanság-érzés. Magatartási zavar is csatlakozhat néha a figyelemzavarhoz, ez antiszociális személyiséget is kialakíthat.

Ezen nehézségeket örökölhetjük, valamint még a magzati fejlődésre ható káros környezeti faktorok, mint példának okáért az alkoholizmus is hatást gyakorol. Jelenleg szándékzavarnak is tekintik a figyelemzavart, amely érinti az orientációt, az aktivációt, ezen kívül motiváció rendszereit, valamint kapcsolatait a végrehajtó működésekre. Tehát, a végrehajtó funkciók zavarának fogják fel a figyelemzavart (N.Kollár-Szabó, 2004).

Összegezve következésképpen elmondhatjuk, hogy a figyelemzavarnak négy típusa van, amely azt foglalja magába, mint amikor nem tudják megfelelőképpen összpontosítani a figyelmüket. Tünete, hogy a gyermek figyelmét könnyen megzavarhatjuk, képtelen huzamosabb ideig figyelni, ugyanazt a tevékenységet végezni.

A második ilyen csoport, mikor nem tudja sokáig fenntartani a figyelmét, de ekkor képes már figyelni életkorának megfelelő módon. Az ilyen jellegű gyerekek figyelmi koncentrációjukat nem tudják sokáig fenntartani, sokkal rövidebb idő alatt elfáradnak, mint a többi gyerek.

A következő csoport, mikor nem képes megosztani a figyelmét, nem tudja rapid módon átváltani figyelmét a figyelmi helyzetek között.

Végül, az utolsó csoport a figyelem terjedelmének a zavara. Ez a figyelem, ezen kívül a rövid idejű emlékezet működésének együttes problémája. Ez alatt azt értjük, hogy egymás után hány dologra tudunk figyelni. Egy 6 év körüli gyermek figyelmének terjedelme 2-3 tárgy, személy, esetleg jelenség. Abban az esetben merül fel ez a probléma, amikor a tárgyak, jelenségek körét egyedüli figyelmi ráirányulással próbáljuk megragadni (Torda, 2000).

IV. A FIGYELEM FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI ÓVODÁSKORBAN

Egy óvodás gyermek figyelmét, csupán abban az esetben tudjuk lekötni, ha az adott témakör érdekes részére, ami felkelti érdeklődését. Ezért, kiemelten fontos, hogy fejlesszük a figyelmi attribútumait, ugyanis, ha már az óvodában jó szinten kialakul a figyelmi képessége, abban az esetben a későbbiekben az iskolában ez már a javára lesz.

A figyelem fejlesztése releváns teendő, mivel a figyelem direkt módon társul különféle megismerési folyamatokhoz.

A fejlődés során folyamatosan nő a szelektivitás, a feldolgozási kapacitás, a figyelem fenntartásának képessége, javul a koncentrációs képesség. A figyelmi összpontosításhoz a lényegtelen ingerek szándékos gátlására van szükség. A gátló mechanizmusok, a figyelmi erőfeszítés, a célkövetés fenntartásának folyamatai nem egyformán működnek gyerekeknél, ezen kívül felnőtteknél.

Amíg a felnőtteknél tanulási szituációban tartós figyelemre, továbbá jó aktivációs szintre, motivációra van szükség. Az idő jó beosztásával, óránkénti rövid szünetek beiktatásával biztosíthatjuk a tanulási hatékonyságot. Az érdeklődés felkeltése, valamint fenntartása, az irányított keresés, az önellenőrzés, valamint kitartás gyakorlása lényeges szegmense a figyelem növelésének.

Addig a gyerekeknél alkalmazhatunk különféle módszereket, mint példának okáért a bábjáték, szerepjáték, mesedramatizálás. Fontos, hogy olyan módszereket alkalmazzunk, amivel fenn tudjuk tartani a gyermekek figyelmét (N.Kollár-Szabó, 2004).

4.1 Az óvónő feladata a figyelem fejlesztése érdekében

Az óvónő többféle képen tudja fejleszteni a gyerekek figyelmét. Történhet ez didaktikai játékokkal, szemléltetéssel vagy szóbeli magyarázattal, beszélgetéssel is. Minden metódus fejleszti a gyermek megismerési folyamatait bizonyos mértékben.

A *didaktikai játékok* alkalmazása alatt, a gyermek ki tud bontakozni, gondolkodási és megfigyelési műveleteket tud végezni, gyakorolja a beszédet. Emellett be kell tartania a játékszabályokat, figyelmesnek kell lennie.

Alkalmazhatunk még *feladatlapokat* is óvodáskorban, de célszerű csupán nagycsoportban használni. Ez alatt szintén fejlődik a gyermek figyelve, ugyanis koncentrálni szükséges neki, hogy megfelelő végezze el. Feladatlapok alkalmával a gyermekek sikerélményhez is juthatnak, főképp azok, akik szóban nem nagyon nyilvánulnak meg. Ez alatt az óvónő is kap visszajelzéseket a gyerekek fejlődéséről.

A szemléltetés során az óvónő bemutat valamit. Fontos, hogy magyarázatot fűzzön hozzá. A gyermeknek lényeges, hogy ne csupán nézze az adott képet, hanem meg is értse, miről van szó. Akaratlagosan, továbbá tervszerűen szükséges irányítani a bemutatást, mivel így érhetjük csupán el, hogy a gyermekek ránk figyeljenek, megfigyeljék, megértsék azt, amit szeretnénk nekik átadni, bemutatni. Lényeges kifejező alkalmával, hogy a bemutatandó tárgy, esetleg jelenség kitűnjön a háttérből, ezzel is felhívjuk a gyermek figyelmét, valamint elsőként az egész tárgyat figyeltessük velük, majd utána térjünk ki az apró részletekre.

Beszélgetés alatt az óvónő arra törekszik, hogy a kétoldalú a kérdés-felelet alatt a gyermekek ők maguk fedezzék fel az összefüggéseket, vonjanak le következtetéseket az óvónó irányításával. A beszélgetés fejleszti a koncentrált és megosztott figyelmet, igénybe veszi a meglévő ismeretek felelevenítését, az emlékezetet. A helyes, szervezett beszélgetés megtanítja a gyereket gondolatainak kifejtésére (Baffy és mtsai,1982).

A tevékenység alatt tehetünk fel figyelemfelkeltő kérdéseket, következésképpen olyan kérdéseket, amelyekkel akaratlagosan fel akarjuk hívni a figyelmet valamire, ilyen *kérdések, figyelemfelkeltő szavak lehetnek a következők: nézzük csak meg, figyeljétek csak meg* stb. Következésképpen lényeges, hogy a gyermekek érdeklődése, továbbá figyelme lépcsőzetesen fejlődjön.

Ha megfigyelünk egy óvodás korú gyermeket egy foglalkozás alatt, azt vehetjük észre, hogy akkor figyel a leginkább, ha elboldogul a feladattal. Tehát, fontos megválogatni azt, hogy mit adunk elő a gyermeknek, mivel meg kell, hogy feleljen egy óvodás gyermek életkorának, vagyis a figyelem fejlesztése érdekében fontos szerepet játszik az is, hogy milyen módon adja elő az óvónó az új anyagot. Emellett fontos, hogy legyen mindig valami újdonság. Az óvónó bemutathat akár mindig egy új játékot, ami kapcsolódik a foglalkozáshoz, különböző módszereket is alkalmazhat. Viszont oda kell figyelni arra, hogy olyan újdonsággal álljon elő, amelyben van már valami ismerős is. Ilyenkor bemutathatunk már ismert tárgyakat is, viszont ilyenkor új oldalait kell bemutatni. Az érdeklődést is tudjuk felkelteni, ha az előző ismeretekből az új ismeretek felé megyünk. Az érdeklődés következménye az ismeretek megszerzése, az ismeretek felkeltik az érdeklődést, de ehhez szükséges az érdekes magyarázat (Gonobolin, 1976).

Szemléltetőeszközöket, illusztrációkat, képeket, rajzokat is lehet használni, ahhoz, hogy fejlesszük a figyelmet, ugyanis a különféle illusztrációk, képek felkeltik a gyermek figyelmét. A szemléltető eszközök során különféle érzékszervek vesznek részt, ilyen példának okáért a tapintás, látás, valamint ez által tudatosabb lesz az adott tevékenység elsajátítása. Végezhetünk kirándulásokat a természetben, iskolában, könyvtárban, mivel ezek még érdekesek az

óvodáskorúak számára, sok mindent megfigyelhetnek vagy éppen jobban megérthetnek, elsajátíthatnak. Ugyanisnem elég az, hogy csupán szóban elmondjuk amit szeretnénk, hanem lényeges, hogy ehhez gyakorlat, kifejező is kapcsolódjon.

Minden korcsoportnak különféle a tevékenységi időtartama, emiatt a kis-, közép-, valamint a nagycsoport is egy foglalkozás alatt elfáradhat, figyelme elkalandozhat. Ennek elkerülése érdekének megfelelően tarthatunk rövid kis tornapercet. Ezzel fejlesztjük is a gyermeket, ezenkívül elérjük, hogy kikapcsolódjon erre a kis időre, ezen kívül tovább tud majd figyelni. Előfordulhat az is, hogy tornaperc helyett játékot alkalmazunk, ami szintén társul a foglalkozáshoz (Gonobolin, 1976).

4.2 Figyelemfejlesztő gyakorlatok

A figyelem fejlesztéséhez különféle játékokat, feladatlapokat alkalmazhatunk. Legfőképpen olyakat érdemes választani, melynek fő célkitűzése a figyelemfejlesztés. Ilyen jellegű játékokat játékgyűjteményes könyvekben is megtalálhatunk. A játékok korcsoportokra vannak osztva, ugyanis nem minden játékot tud még játszani, példának okáért egy 3 éves, még nem olyan fejlett az ügyessége, mozgása, mint egy 6 évesnek, következésképpen figyelembe szükséges venni minden játéknál azt, hogy milyen korosztálynak ajánlják. Figyelemfejlesztő játékokat érdemes csoportban játszani, mivel így gyakorolják az egymásra odafigyelést. Az ilyen jellegű játékokat lehet játszani szabadban, ezen kívül bent, a csoportszobában is egyaránt. Egy óvodai tevékenység alatt is játszhatunk valamilyen játékot, valamint szükséges is játszani, amelyek fejlesztik a figyelmet, emlékezetet, térbeli játékozódást.

Ki van az esernyő alatt? című játéknak fő célkitűzése az, hogy fejlesszük a pontos megfigyelést, térbeli tájékozódást, valamint az emlékezetüket. Ennek a játéknak a esszenciája, hogy a gyerekek megfigyeljék egymást, valamint emlékezzenek arra kikkel állnak egy körbe, ehhez a szükséges eszközként egy esernyő, valamint egy játékvezető, aki lehet az óvónő is (Pektor, 2011). (1. számú melléklet)

Találd meg! című játék célkitűzése, hogy fejlessze a gyermekek kreativitását, emlékezetét, mozgását, valamint megfigyelőképességét. Ezt a játékot játszhatjuk a szabadban, továbbá a csoportszobában is egyaránt. Ennek a játéknak a esszenciája, hogy a gyerekek egy csoportja tárgyakat rejtessenek el, majd egy másik csoport megtalálja azokat, itt szükséges a megfigyelés, továbbá a gyorsaság is, ugyanis minél rövidebb idő alatt szükséges megtalálni a tárgyakat (Pektor, 2011). (2. számú melléklet)

Színes kanálvarázslat című játékot érdemes kisebb korosztálynál játszani, akik még nem ismerik a színeket sem, ugyanis ez a játék segít a színekkel való ismerkedésben, bővíti a

szókincset, továbbá a figyelmet is erősíti. Ehhez szükséges instrumentumok a színes kanalak, itt is szükség van egy vezetőre, aki irányítja a játékot (Rolf, 1991). (3. számú melléklet)

Buci Maci vihart kavár című játéknak fő célkitűzése, hogy fejlessze a figyelmet, ezen kívül bevonja a fantáziát. A játékot végig figyelni szükséges, vagyis a játékvezetőt, azét, hogy pontosan végezzék el a feladatot (Rolf, 1991). (4. számú melléklet)

Zajok a világból című játéknak a esszenciája, hogy fejlessze a hallást, valamint a figyelmet, ugyanis ebben a játékban mind a kettőre szükség van. Fel szükséges ismerni különféle hangot, lehet ez madarak csicsergése, esetleg akár szélfújás is (Rolf, 1991). (5. számú melléklet)

Kopogd, a ritmust című játék fejleszti a ritmust, ezen kívül a figyelmet. Ezt a játékot szintén játszhatjuk az udvaron, esetleg akár a csoportszobában, de egy zenenevelési foglalkozáson is. Ennek a játéknak a esszenciája, hogy utánózni szükséges az adott ritmust (Rolf, 1991). (6. számú melléklet)

Táncoljunk, álljunk csoportokba! című játékot játszhatjuk a szabadban is. Ennek fő célkitűzése a figyelemfejlesztés, valamint a matematikai készség fejlesztése. Figyelni szükséges arra, hogy a vezető milyen számot mond, mivel ezek alapján szükséges cselekedni (Rolf, 1991). (7. számú melléklet)

Dobbants, tapsolj! című játék alkalmával bővül a gyerekek szókincse, valamint a figyelmük is fejlődik. Játék esszenciája, hogy különféle megbeszélte hangokra, különféle cselekvést szükséges elvégezni. Ezt a játékot játszhatjuk a csoportszobában, valamint a szabadban is. Alkalmazhatjuk ezt a játékot középső-, valamint nagycsoportokban (Kiss, 1978). (8. számú melléklet)

Szem, száj, orr! című játék nagyon megfelelő a figyelemfejlesztésre, valamint a koncentrációra. Ugyanis, nagyon figyelmesnek szükséges lenni, mivel a játékvezető mondhat egyet, de cselekedhet másképp. Ez a játék játszható a szabadban, valamint a csoportszobában is, valamint játszhatjuk középső-, továbbá nagycsoportokban (Kiss, 1978). (9. számú melléklet)

Mint ahogy a játékokat, úgy a feladatlapokat is alkalmazhatjuk egy óvodai foglalkozás alatt. A feladatlapokat is meg szükséges, hogy figyeljük, hogy alkalmazhatjuk ezen már a kívánt csoportban, jó ezen már az ő szintjüknek. A feladatlapok különféle típusaival találkozhatunk, vannak feladatlapok amelyek az írást gyakoroltatják, vannak olyak amelyek a számolást gyakoroltatják, ezen kívül vannak olyak is amelyek a figyelmet fejlesztik.

Keresd meg az azonosakat! című feladatlapnál az a teendő, hogy meg szükséges keresni az egyforma ábrákat, lehet ez egy rajz, egy állat figura. A esszenciája az, hogy megvan a sor elején adva egy tárgy, továbbá a sorból ki szükséges azokat a tárgyakat választani, bekarikázni,

esetleg aláhúzni, amik ugyan úgy néznek ki, mint az első (Szekeres - Jaksa, 2001). (10. számú melléklet)

Keresd meg a különbségeket! című feladatlapnál két tárgy egymás mellé, esetleg egymás alá van helyezve egy lapon, valamint az a teendő, hogy, esetleg oda szükséges, rajzolni a különbséget, esetleg ki szükséges színezní, az is előfordulhat, hogy be szükséges karikázni a hiányzó részeket. (11. számú melléklet)

Egészítsd ki a rajzokat! című feladatlapnál szintén két tárgy, esetleg egymás mellé rajzolva, meg szükséges jól figyelni az egyik tárgyat, valamint abban az esetben rájövünk, mi hiányzik a másiktól. Ha megvan, abban az esetben meg szükséges rajzolni, illetve ki szükséges egészíteni a rajzot. (12. számú melléklet)

Egészítsd ki a rajzokat! című feladatlap alkalmával különféle tárgyakat is kaphatnak a gyerekek, darabokra felvágva, továbbá hozzá megkapják azt a képet, ahogyan szükséges, hogy kinézzen a z adott tárgy. Nekik a feladatuk, hogy megfelelő sorrendbe szükséges őket helyezni. (13. számú melléklet)

Folytasd a sort! című feladatnál az a teendő, hogy megfigyeljék a sor elejét a lapon, hogy milyen sorrendben van ott az adott tárgyak, számok, ezen kívül annak megfelelőképpen szükséges nekik is folytatni a sort (Szekeres - Jaksa, 2001). (14. számú melléklet)

„Ha mindent jól csinálsz, a figyelmet nem kell ellopni vagy erőszakkal elvenni.

Egyszerűen odaadják.” (Kindra Hall)

A figyelem fejlődése, a jó mélységű koncentráció kialakulása, ezen kívül jelenléte nélkülözhetetlen feltétele az iskolai tanulásnak. Nekünk, tanároknak, valamint szülőknek is lényeges szerepünk van abban, hogy a gyerekek iskolába lépéskor képesek legyenek a koncentrált figyelemre. Lényeges a felnőtt részéről, a hangulati megalapozás egy tevékenység alatt, mivel a gyermek arra képes figyelni, ami őt érzelmileg megragadta, ami iránt kellően felkeltették az érdeklődését. Amíg a 3-4 éves korosztály esetén az 5-10 perc, az 5-6 éves korosztály esetén a 15-20 perces figyelmi kapacitás a jellemző.

Az óvodáskorú gyermekekre, az önkéntelen figyelem jellemző. A figyelmük sok esetben elterelődik. Óvodáskorban a figyelem gyakorta perszeverál (leragad) egy-egy dolognál, eseménynél, ami őt érzelmileg megragadta, ezért nehezebben tud váltani új megfigyelni való felé, így figyelemmegosztása eleinte gyenge (pl.: amíg egy kisgyermek csak 1-2 tárgyat képes egy adott idő alatt megfigyelni, addig egy óvoda 2-3-at, később többet is). Az önkéntelen figyelem szándékos figyelemmé változik, ha a gyermek felismeri a megfigyelt tárgy érdekességét, ezen kívül intellektualizálja azt (József, 2011).

5.1 A gáti „Hópehely” óvoda jellemzése

Gát község a Beregszászi járás egyik legnagyobb települése, több mint 3000 lakossal. Ennek köszönhetően folyamatosan nőnek a gyerekek születési száma.

Óvodára mindig is szüksége volt a falunak. Az első óvoda 1946-tól kezdett elműködni a falu központjában, közel a templomhoz. Majd később a Fő úton kapott helyet az úgynevezett „Major”-ban. Itt több éven keresztül működött.

A mostani óvoda típusú épület, ami a „gyermek” utcán kapott helyet 1990-ben került átadásra. Ez egy 90 férőhelyes új típusú óvoda. A rendszerváltás utáni időben azonban sokat romlott az állapota. A gyereklétszám is csökkent. Bizonyos idő elteltével azonban ismét igény lett az óvodára. Az akkori polgármester és a helyi, valamint külföldi szponzorok segítségével több évi munka eredményeként 2009-ben egy EU-s remont utáni új óvoda került átadásra helyi, megyei és külföldi résztvevők jelenlétében. Azóta óvodánkban 4 csoport működik korosztályok szerint, 85-90 gyerekkel. Az óvodát egy 24 személyből álló csoport működteti: 8 pedagógussal, 1 ápolónővel és 14 technikai személyzettel. Minden pedagógusunk óvoda-pedagógusi

végzettséggel rendelkezik (4 középfokú- 4 felsőfokú).

A Gáti óvoda teljes egészében magyar nyelven működik. Persze programbeli követelmény, hogy alapszinten megismertessük a gyerekekkel az államnyelvet is. Óvodásaink tudnak ukránul is köszönni, elköszönni, megköszönni és megnevezni a körülöttük lévő tárgyakat és játékokat.

Falunkban kielégítő a gyerekszületések száma. Így remélhetően óvodánkra továbbra is szükség lesz.

5.2 A tököli „Szivárvány” óvoda jellemzése

Az óvoda, Tököl városának szélén, a reptér szomszédságában, a lakótelep igényeiből fakadóan 1996. október 1-én került átadásra, és nyitotta meg kapuit a gyermekek előtt. Az épület a régi szovjet laktanya egyik kiszolgáló helyiségéből lett kialakítva, és jelenleg egy általános iskolával közös.

A létesítmény beosztása, eredetéből adódóan nem kellő képen alkalmas elrendezésű a gyermekek folyamatos tevékenységének biztonságos figyelemmel kíséréshez. Ugyanakkor kis méretéből adódóan a lakótelep nyújtotta egyhangú téglatömbök között ellensúlyozza azok sivárságát, hisz nagyon otthonos, családias és kellően meghitt.

Az óvoda jelenleg 3 csoporttal üzemel. A létesítmény külső megjelenése 2017-ben a nyílászárók cseréjével és a homlokzat szigetelésével pozitív irányba változott. Mivel az épület a lakótelep gyűrűjében helyezkedik el, nevelőközösségük fontosnak tartja óvodánk külső, ill. belső környezetének esztétikumát is. Az óvodába lépve az évszakhoz igazodó, ízléses folyosó, ill. teremdekorációkkal az egyedileg megvalósított díszítésekkel mégis egységes képet mutat. Az óvoda vezetőjének segítségével, a lehetőségek kiaknázásával pedig törekednek csoportszobáik bútorzatának, szőnyegeinek, textíliáinak cseréjére valamint fejlesztő játékaik folyamatos bővítésére, melyek megvalósulását az óvoda alapítványa is támogatja. Így elmondható hogy a tárgyi feltételei átlagosnak tekinthetők. Az épület belső, ill. külső része is folyamatosan szépül.

A telephelyen 1 fő óvodavezető helyettes, 5 fő óvodapedagógus, 2 fő a nevelést közvetlenül segítő dajka, 1 fő konyhai kisegítő segíti a pedagógiai munkát. Valamennyi óvodapedagógus felsőfokú végzettségű, közülük 1 fő szakvizsgával, 1 fő pedig fejlesztő pedagógus szakképesítéssel rendelkezik. A dajkák, óvodai dajka OKJ-s szakképesítés birtokában látják el feladataikat.

Az intézmény reggel fél 6-tól - este fél 18-ig tart nyitva. Reggel 6 órától a nyitvatartási idő végéig a gyermekek felügyelete, nevelése óvodapedagógus jelenlétében valósul meg.

A nevelőközösség szakmai munkáját 1 fő logopédus heti rendszerességgel is segíti, akik a

szükséges terápiákon kívül, az iskolaérettség megállapításában, a területét érintő szakmai kérdésekben, illetve a pedagógiai szakszolgálathoz intézett dokumentumok kitöltésében is fontos támaszunk szakemberek hiányában.

Az óvoda hétköznapijait csoportos és óvodai programok is színesítik. Ilyenek például az óvodán kívüli kirándulások, parkerdei „ott alvós” óvodai évbúcsúztató, a rendszeres kulturális események, a hagyományok ápolása, valamint a csoportközi, családi hangulat is. A csoportos hagyományok részben az intézményi hagyományok, normák, részben pedig az óvodapedagógusok számára fontos értékek mentén alakultak ki.

Az intézményben biztosított a vallásoktatás (felekezetnek megfelelően), és egyéb szolgáltatásként a szülők térítés ellenében igényelhetnek úszás és néptánc-oktatáson való részvételt is gyermekük számára.

5.3 A vizsgálat célja, módszerei

A vizsgálat célja, annak felmérése, hogy szervezett óvodai tevékenység során és önállóan választott játéktevékenység során mi jellemzi a vizsgálati személy figyelmének tartósságát, illetve milyen tényezők vonják el a figyelmét, azaz mi okozza a tevékenységváltást.

Céлом volt még, hogy választ kapjak hipotéziseimre, mely szerint a figyelem időtartama függ az óvónő felkészültségétől, módszereitől, motivációjától, illetve aktív a gyerek a foglalkozás alatt, ha felkeltettük érdeklődését. Továbbá, feltételeztem, hogy a magyarországi Tököli „Szivárvány” óvodában az óvónők több, illetve változatos módszereket alkalmaznak a figyelem fenntartásához.

A vizsgálatomat két módszerrel végeztem: megfigyelés és interjú. A Gáti „Hópehely” óvodában mind két módszert tudtam alkalmazni, míg a tököli „Szivárvány” óvodában az interjú módszerét volt lehetőségem alkalmazni.

A megfigyelésemet 3 csoportban végeztem, a kis-, középső-, és nagycsoportban. A vizsgálatom során megfigyeltem a gyerekeket szervezett foglalkozás közben és szabad játéktevékenység közben. A megfigyelés időtartama kiscsoportban 15-20 perc, középső csoportban 20-25 perc, nagycsoportban 25-30 perc.

Az interjút a gáti és a tököli óvodában kis-, középső, és nagycsoportban lévő óvónőkkel készítettem el, tehát a két intézményben összesen 8 óvónővel.

A megfigyelést és ezzel összhangban az interjú kérdéseit a következő szempontok alapján állítottam fel (Kósáné, 1990, 256-257. alapján): szabad játéktevékenység és szervezett foglalkozás közben, majd a megfigyelt eseményekről jegyzőkönyvet készítettem, végül értelmeztem az eredményeket. Az eredmények értelmezésénél figyelembe vettem azt, hogy

mennyi az azonos tevékenységek időtartama; a figyelem elterelődésének ideje, oka, gyakorisága; mennyire aktív vagy passzív a gyerek a foglalkozás alatt.

5.4 A vizsgálat eredményei

Gáti „Hópehely” óvoda – a megfigyelés eredményei

A megfigyelést 2021. 03.12-én kezdtem el, melyet sajnos csak egy hétig volt lehetőségem végezni, mivel karantén lett, így tehát mindhárom csoportban két alkalommal tudtam részt venni.

A kiscsoportban, az óvónő K. I., a csoport létszáma 17 gyerek. A megfigyelt napokon 7 gyerek volt, a többiek betegség miatt hiányoztak. Megfigyelésem során, a következőket vettem észre, mégpedig a *szervezett foglalkozás alatt*, a gyermekek figyelme fennáll, ha az elején felkeltette az óvónő a figyelmüket. Minden gyerek aktívan részt vett a foglalkozásokon, az óvónő szép színes szemléltetőket, érdekes mondókákat igyekezett alkalmazni, amely alatt a figyelmet is igyekezett fenntartani. A legjobban az első 5 percben figyeltek. Ezt követően a figyelmük spontán vagy épp egy másik gyerek miatt terelődött el, nem sok időre, viszont elég gyakran. A tornaperc és mozgásos játékok során végig figyeltek a gyerekek.

A középső csoportban, az óvónő K. I., a csoport létszáma 19 gyerek. A megfigyelt napokon 12 gyerek volt, a többiek szintén betegség miatt hiányoztak. A *szervezett foglalkozás alatt* azt mondhatom el, hogy a gyerekek ebben a csoportban nagyon aktívak. A figyelem folyamatosan fennáll. Az óvónő igyekezett minél több népi mondókát, mozgással kísért mondókát alkalmazni, ami nagyon jó volt, mivel a csoport 80%-ka folyamatosan figyelt emiatt. A figyelmük körülbelül 15 perc után terelődött el, viszont nagyon ritkán illetve kevés gyereknél és kevesebb időre is mint a kiscsoportban.

A nagycsoportban, az óvónő B. B. és É. K., a csoport létszáma 25 gyerek. A megfigyelt napokon 20 gyerek volt. A *szervezett foglalkozás alatt* azt vettem észre, hogy a gyerekek az első 10 percben figyeltek a legjobban. A csoport többsége aktív volt, de voltak passzív gyerekek, ez függött attól, hogy ki milyen kedvvel érkezett az óvodába. A figyelmük körülbelül 10 -15 perc után terelődött el. Ennek oka véleményem szerint, hogy nem keltette fel az érdeklődését az adott téma, vagy egy másik gyerek terelte el a figyelmét, vagy, hogy nem volt megszólítva a foglalkozás során. Körülbelül 15 percenként terelődött el a figyelmük, rövid időre. Az óvónők igyekeztek mozgásos játékokat, színes szemléltetőket, tornaperceket alkalmazni. Lásd, az 1. sz. táblázatot.

Szervezett óvodai tevékenység során	Kis csoport	Középső csoport	Nagy csoport
Gyerekek létszáma	7	12	20
Megfigyelés időtartama	30 perc	30 perc	30 perc
Aktívak vagy passzívak a foglalkozás során	Aktívak	Nagyon aktívak	Aktívak
A figyelem tartóssága	Első 5 percben figyelnek a legjobban	80%-a a gyerekeknek folyamatosan figyelt	Első 10-15 percben figyelnek a legjobban
A figyelem elterelődésének az oka	Spontán vagy egy másik gyerek miatt	Spontán vagy egy másik gyerek miatt.	Nincs megszólítva, unatkozik vagy egy másik csoporttárs
A figyelem elterelődésének gyakorisága	Gyakran, de kevés időre	Ritkán, kevés gyereknél.	15 percenként, rövid időre
A figyelem fenntartása történik:	Szemléltetőkkal, érdekes mondókákkal	Mondókákkal, mutogatók mondókákkal	Mozgásos játékokkal, tornapercekkel, szemléltetőkkal

1. számú táblázat: Szervezett foglalkozás közben történő megfigyelések összefoglaló táblázata

A kiscsoportban *önállóan választott játéktevékenység során* azt tapasztaltam, hogy a gyerekek, úgy körülbelül 5-10 percig játszanak egy játékkal. A játéktevékenység során a gyerekek figyelme ritkábban terelődik el. Ennek egyik oka az, hogy már nem érdekli az aktuális játék, amivel játszik, a másik pedig, hogy megtetszik neki a másik gyerek játéka és inkább vele játszik tovább.

A középső csoportban *játéktevékenység során* ritkán terelődött el a figyelmük. Elterelődésének ideje, körülbelül 2 perc volt, ennek oka legtöbbször egy csoporttárs volt, vagy megzavarta direkt, vagy másik játékhoz hívta. Egy játékkal körülbelül 20 percig is képesek voltak eljátszani.

A nagycsoportban *önállóan választott játéktevékenység során* arra lettem figyelmes, ahogyan az alábbi táblázat is mutatja, hogy a gyerekek többsége 15-20 percig játszik egy

játékkal, vagy például kirakós játékkal egyes gyerekek, akár 30 percet is eljátszottak. A gyerekek figyelme körülbelül 5-10 perc után terelődött el, körülbelül 5 percre és ez általában ritkán történt. A figyelem elterelődésének az oka legtöbbször a csoporttárs volt, pontosabban a csoporttárs játéka.

Önállóan választott játéktevékenység során	Kis csoport	Középső csoport	Nagy csoport
Megfigyelés időtartama	15-20 perc	20-25 perc	25 - 30 perc
Azonos tevékenységek időtartama	5-10 perc	20 perc	20-30 perc
A figyelem elterelődésének az oka	Nincs érdeklődés az aktuális játék után, csoporttárs	Csoporttárs	Csoporttárs
A figyelem elterelődésének gyakorisága	Ritkán, rövid időre	Ritkán, kevés időre	5-10 percenként, rövid időre

2. számú táblázat: Szabad játéktevékenység során végzett megfigyelések eredményei

Gáti „Hópehely” óvoda - interjú eredményei

A megfigyelés után mindhárom csoportban dolgozó óvónővel készítettem egy *interjút*. A kiscsoportban K. I. óvónő 15 éve dolgozik óvodapedagógusként; a középső csoportban K. I. 14 éve végzi munkáját. Míg a nagycsoportban mindkét óvónővel készítettem *interjút*, B. B., aki 3 éve dolgozik óvodapedagógusként és É. K.6 éve dolgozik a szakmájában.

Elmondásuk szerint nagyon szeretik a szakmájukat. Fontos számukra a gyermekek fejlődése, szeretnek a gyermekekkel foglalkozni.

A kiscsoportban 17 gyerek van. Egy foglalkozás körülbelül 15- 20 percig tart, míg a középső csoportban 19 gyerek van és a foglalkozás 20-25 percig tart, végül a nagycsoportban 25 gyerek van és 30-40 percig tart egy foglalkozás.

Arra a kérdésre, hogy *A gyerekek mennyire aktívak vagy passzívak a foglalkozás alatt?*-a következő válaszokat kaptam: *a kiscsoportban* a gyerekek eléggé aktívak a kiscsoportban, de van pár passzív gyerek is a csoportban. *A középső csoportban* ez gyerektől függ, de általában nagyon aktívak a középső csoportban. *A nagycsoportban* ez foglalkozástól függő, viszont eléggé aktívak a nagycsoportosok is. Minél többet tevékenykedhetnek, annál aktívabbak.

A következő kérdésem a pedagógusokhoz az volt, hogy *Milyen hosszú a gyerekek figyelmének időtartama a szervezett foglalkozás alatt, meddig tudnak figyelni a foglalkozás alatt a gyerekek?* Erre a következő válaszokat kaptam, miszerint *a kiscsoportban* körülbelül 10 percet tudnak figyelni. *A középső csoportban* a gyerekek általában az egész foglalkozás alatt figyelnek és érdeklődést mutatnak az adott téma iránt. *A nagycsoportban* a legtöbb gyerek figyelme kitart a végéig, de az első 5 percben tudnak a legjobban figyelni. Ha az elején felkeltették a figyelmüket, akkor továbbra is.

A másik kérdésem hozzájuk, az volt, hogy *Milyen időtartam múlva terelődik el a gyerekek figyelme?* *A kiscsoportban* 10 perc után, *a középső csoportban* általában csak a foglalkozás vége fele terelődik el, *a nagycsoportban* viszont körülbelül 5-10 perc után, de ez inkább foglalkozástól függ.

Arra a kérdésre, hogy *Mi lehet az oka a figyelem elterelődésének a szervezett foglalkozás alatt?*- a következő válaszokat kaptam. K. I. szerint oka lehet egy gyerek kérdése, felállása, vagy ha egy gyerek sir, vagy éppen unatkozik. K. I. szerint az oka lehet egy hiperaktív csoporttárs, vagy ha valaki bejön a csoportszobába. Végül B. B. és É. K. szerint az oka lehet az, hogy elfáradnak, vagy épp unatkoznak vagy ha nem keltette fel érdeklődésüket az adott téma, vagy mert gyorsan rájöttek a megoldásra vagy épp nincs megszólítva.

A következő kérdésem az volt, hogy *Szervezett foglalkozás alatt, milyen gyakran szokott elterelődni a gyerekek figyelme?* Erre a kérdésre *a kiscsoportból* azt a választ kaptam, hogy elég gyakran, főleg az új gyerekeknél, akik még nem szokták meg az óvodát, míg *a középső csoporttól* azt a választ kaptam, hogy ritkán szokott elterelődni, végül *a nagycsoporttól* azt a választ kaptam, hogy ez gyerektől függ, van aki végig figyel, van kinek figyelme 10 percenként elterelődik, de előfordul az is, hogy an aki egyáltalán nem figyel.

A gyerekek figyelmét a következő *eszközökkel, módszerekkel tudják fenntartani a pedagógusok a foglalkozás alatt.* *A kiscsoportban* szemléltetők bemutatásával, érintésével, mondókákkal, énekekkel, játékokkal. *A középső csoportban* didaktikai játékokkal, szemléltetőkkal. *A nagycsoportban* kreatív, interaktív szemléltetőkkal, mozgásos mondókákkal, körjátékokkal, tornapercekkel. Az alábbi, 3. sz. táblázatban láthatjuk a kapott válaszokat.

Szervezett óvodai tevékenység során	Kis csoport	Középső csoport	Nagy csoport
Gyerekek létszáma	17	19	25

A foglalkozás időtartama	15-20 perc	20-25 perc	25-30 perc
Aktívak vagy passzívak a foglalkozás során	Aktívak, de vannak passzív gyerekek is	Nagyon aktívak	Eléggé aktívak
A figyelem tartóssága	Körülbelül 10 perc	Általában az egész foglalkozás alatt figyelnek	Körülbelül 15 perc
A figyelmük a következő időtartam múlva terelődik el:	10perc	Általában csak a foglalkozás végén	Foglalkozástól függően 5-10 perc
A figyelem elterelődésének az oka	Csoporttárs, vagy ha unatkoznak	Hiperaktív csoporttárs, vagy ha valaki épp bejön a csoportszobába	Spontán, vagy unatkozik, elfáradnak, nincsenek megszólítva
A figyelem elterelődésének gyakorisága	Elég gyakran, főleg az új gyerekeknél	Ritkán szokott elterelődni	Körülbelül 10 percenként, de ez gyerektől függ
A figyelem fenntartása történik:	Szemléltetőkkal, énekekkel, játékokkal	Didaktikai játékokkal, színes szemléltetőkkal	Mozgásos-énekes tevékenységekkel, szemléltetőkkal, tornapercekkel, mondókákkal

3. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények a szervezett óvodai tevékenységre irányuló kérdések alapján

A következő kérdésem a pedagógusokhoz az volt, hogy *Mit figyeltek meg, mennyi az azonos tevékenységek időtartama a szabad tevékenységek alatt?* A *kiscsoportban* a gyerekek körülbelül 15-20 percig játszanak egy játékkal. A *középső csoportban* szintén 15-20 percig játszanak egy játékkal. A *nagy csoportban* viszont a pedagógusok szerint ez gyerektől függ, mivel van, aki 15-20 percig játszik egy játékkal, de van olyan is, aki 3-5 perc után vált egy másik játékra.

A szabad tevékenységek alatt a gyerekek figyelemelterelődésének ideje: a kiscsoportban körülbelül 5 perc; *a középső csoportban* körülbelül 2-3 perc; *nagy csoportban* körülbelül 2 perc.

Arra a kérdésre, hogy *Mi lehet az oka annak, hogy elterelődik a gyermek figyelme szabad tevékenység alatt?* - a következő válaszokat kaptam. A *kiscsoportban* oka az lehet, hogy meglátnak egy újabb játékot. A *középső csoportban* az oka lehet az, hogyha például egy idegen személy lép be a csoportszobába, akkor ez kizökkenti őket a játékból, vagy például lehet egy csoporttárs is az oka. *Nagy csoportban* a figyelemelterelődésnek az oka lehet, hogyha már nem érdeklődik az aktuális játék iránt, vagy ha megtetszik a másik gyerek játéka, vagy ha valaki valamilyen új játékot talált ki, és elmegy hozzá játszani, tehát legfőképp az oka egy csoporttárs.

A figyelem elterelődésének a gyakorisága, a kiscsoportban körülbelül 10 perc, *a középső csoportban* ritkán szokott elterelődni a figyelmük, míg a *nagy csoportban* is többször szokott elterelődni a figyelmük és ez körülbelül 5-10 percenként szokott megtörténni.

Ónállóan választott játéktevékenység során	Kis csoport	Középső csoport	Nagy csoport
Azonos tevékenységek időtartama	Körülbelül 15-20 perc	Körülbelül 15-20 perc	15-20 perc, de van aki 3-5 perc után vált
A figyelem elterelődésének az oka	Meglátnak egy újabb játékot	Csoporttárs vagy egy idegen személy	Csoporttárs, vagy már nem érdekli a játék amivel játszik
A figyelem elterelődésének gyakorisága	Körülbelül 10 perc	Ritkán	Körülbelül 5-10 percenként

4. számú táblázat: *Az interjúból kapott eredmények a szabad játéktevékenységre irányuló kérdések alapján*

Az utolsó kérdésem a pedagógusokhoz az volt, hogy *oda figyel-e a tudatos figyelemfejlesztésre? Hogyan?* Erre a kérdésre a következő válaszokat kaptam:

K. I., aki a *kiscsoporttal* foglalkozik, a következő választ adta: *„A figyelem fejlesztése minden játékban benne van. A játékoknál mindig a gyerekek érdeklődéséből kell kiindulni, hisz a kisgyerek arra figyel, ami őt érdekli. Ha ehhez kapcsoljuk az adott játékot, megragadjuk figyelmét, így több ideig képes figyelni és élvezni a játéktevékenységet.”*

K. I., aki a *középső csoporttal* foglalkozik a következő választ kaptam: *„Igyekszem odafigyelni a gyerekek figyelemfejlesztésére, hiszen az óvodáskorban nagyon jól fejleszhető a figyelemképességük. A gyerekek figyelemképességük fejlesztését didaktikai játékokkal,*

mesékkel, mondókákkal, színes szemléltetők használatával igyekszek elérni.”

É. K., aki a *nagycsoportosokkal* foglalkozik, a következő választ kaptam: *„Véleményem szerint lényegében minden egyes foglalkozás alatt beépítem a gyerekek számára a figyelemfejlesztést játékokon keresztül, a didaktikai játékok alkalmazásával, a sétatör, szerepjátékok eljátszásánál.”*

Végül, B. B., aki szintén a *nagycsoporttal* dolgozik, azt válaszolta a kérdésre: *„Igyekszem olyan didaktikai és mozgásos játékokat választani, melyek során fejlődik a figyelmük és koncentrációjuk. Igyekszem minél több összehasonlító, megkülönböztető játékokat végezni közösen és egyénileg is. Emellett a mozgás, tánc, dal, mondókázás a mindennapunk aktív része, véleményem szerint kiválóan fejleszti a figyelmüket, emellett motiválja őket a figyelemre.”*

Összegzés

Tehát, összegezve a megfigyelés és az interjúk által kapott eredményeket elmondhatom, hogy *kiscsoportban szervezett tevékenység során* a gyerekek nagyobb része aktív, kevés passzív gyerek van a csoportban. A legjobban az első 5-10percben tudnak figyelni. 10 perc után kezd elterelődni a figyelmük. A figyelem elterelődése spontán történik, vagy egy csoporttárs miatt, elég gyakran. Az óvónő szemléltetőkkel, énekekkel, játékokkal, mondókákkal igyekszik fenntartani a figyelmüket.

Míg az *önállóan választott tevékenység során* a gyerekek körülbelül 10-15 percig képesek egy játékkal eljátszani. Elterelődik a figyelmük, ha már nem érdekli őket az adott játék és meglátnak egy újat, vagy egy csoporttárs miatt. Játék során körülbelül 10 percenként terelődik el a figyelmük, rövid időre.

A *középső csoportban szervezett tevékenység során* a gyerekek nagyon aktívak. A gyerekek többsége az egész foglalkozás alatt figyel, szinte csak a foglalkozás végén terelődik el egyes gyerekek a figyelmük. Ennek oka lehet egy hiperaktív csoporttárs vagy történhet spontán is. Viszont ritkán szokott elterelődni és kevés időre. Az óvónő mutogatós mondókákkal, színes szemléltetőkkel, didaktikai játékokkal igyekszik fenntartani a gyerekek figyelmét.

Míg az *önállóan választott játéktevékenység során* körülbelül 15-20 percig képesek eljátszani egy játékkal. Játék közben is ritkán terelődik el a figyelmük. Oka lehet a figyelemelterelődésnek egy csoporttárs vagy egy idegen személy.

Nagycsoportban a szervezett tevékenységek során a gyerekek eléggé aktívak. Kb. az első 15 percben figyelnek a legjobban, így 15 perc után már kezd elterelődni a figyelmük, viszont vannak gyerekek, akik tovább tudnak figyelni. A figyelem elterelődés történhet spontán, vagy ha elfáradnak, vagy nincsenek megszólítva. Az óvónők igyekeznek mozgásos játékokkal, tornapercekkel, szemléltetőkkel fenntartani a gyerekek figyelmét.

Ezzel szemben az önállóan választott játéktevékenység során körülbelül 20 percig képes egy játékkal játszani a gyerek. Játék közben a figyelmük elterelődik vagy egy csoporttárs miatt, vagy ha már megunta a játékot. Kb. 5-10 percenként terelődik el egyes gyerek figyelve játék közben.

Tököli Szivárvány óvoda - interjú eredményei

Az interjút elkészítettem a Tököli Szivárvány óvodában is, amely egy magyarországi óvodai nevelési intézmény. Az interjúban szereplő kérdéseket úgy építettem fel, hogy először megkérdeztem, *mi jellemző a gyermekek figyelmének sajátosságaira szervezett kereteken belül*, tehát az óvodai foglalkozások alatt.

A felvezető kérdésekre kapott válaszként megtudtam, hogy a kiscsoportban M. F. óvónő 31 éve dolgozik óvodapedagógusként; a középső csoportban F. K. 8 éve végzi munkáját. A nagycsoportban mindkét óvónővel készítettem interjút, K. M., aki 15 éve dolgozik óvodapedagógusként és P. J. 19 éve dolgozik a szakmájában.

Elmondásuk szerint nagyon szeretik a szakmájukat. Fontos számukra a gyermekek fejlődése, szeretnek a gyermekekkel foglalkozni.

A *kiscsoportban* 28 gyerek van. Egy foglalkozás körülbelül 15- 20 percig tart, míg a *középső csoportban* 28 gyerek van és a foglalkozás 10-30 percig tart, érdeklődéstől függ, végül a *nagycsoportban* 24 gyerek van és 40 percig tart egy foglalkozás.

Arra a kérdésre, hogy *A gyerekek mennyire aktívak vagy passzívak a foglalkozás alatt?*-a következő válaszokat kaptam: a *kiscsoportban* vannak, akik mindig érdeklődők, de a csoportban van 1-2 gyermek, aki passzív. A *középső csoportban* a gyerekek eléggé aktívak, érdeklődők. A *nagycsoportban* is eléggé aktívak a gyermekek.

A következő kérdésem a pedagógusokhoz az volt, hogy: *Milyen hosszú a gyerekek figyelmének időtartama a szervezett foglalkozás alatt, meddig tudnak figyelni a foglalkozás alatt a gyerekek?* Erre a következő válaszokat kaptam, miszerint a *kiscsoportban* körülbelül 10-15 percet tudnak figyelni, amely az életkornak megfelelő időtartam. A *középső csoportban* a gyerekek addig figyelnek, míg az óvónő fenntartja a figyelmüket. Folyamatosan motiválja őket a foglalkozás alatt is. A *nagycsoportban* a gyermekek körülbelül 15-20 percig képesek figyelni, de a legtöbb gyerek figyelve kitart a végéig,

A soron következő kérdésem hozzájuk, az volt, hogy *Milyen időtartam múlva terelődik el a gyerekek figyelve?* A *kiscsoportban* 15 perc után, a *középső csoportban* általában nem szokott elterelődni a figyelmük, esetleg csak 1-2 fiúnak, akik éretlenebbek, de az is csak 2 percre. A *nagycsoportban* viszont körülbelül 15-20 perc után.

Arra a kérdésre, hogy *Mi lehet az oka a figyelem elterelődésének a szervezett foglalkozás*

alatt?-a következő válaszokat kaptam. M. F. szerint oka lehet az életkori sajátosság, és a játék utáni vágy. F. K. szerint az oka lehet, ha az 1-2 fiú egymás mellé ül és ők „szórakoznak” egymással. Végül K. M. és P. J. szerint az oka lehet az, ha épp unatkoznak és a játék után kezdenek érdeklődni.

A következő kérdésem az volt, hogy *Szervezett foglalkozás alatt, milyen gyakran szokott elterelődni a gyerekek figyelme?* Erre a kérdésre a *kiscsoportból* azt a választ kaptam, hogy általában a megadott időtartam alatt nem szokott elterelődni, míg a *középső csoporttól* azt a választ kaptam, hogy ritkán szokott vagy egyáltalán nem terelődik el a figyelmük, végül a *nagycsoporttól* azt a választ kaptam, hogy gyakran szokott előfordulni.

A gyerekek figyelmét a következő *eszközökkel, módszerekkel tudják fenntartani a pedagógusok a foglalkozás alatt?* A *kiscsoportban* bábok alkalmazásával, labdával, szemléltető képekkel, furulyával, zeneeszközök segítségével. A *középső csoportban* didaktikai játékokkal, szemléltetőkkel, mesével, zenével, mozgásos játékokkal. A *nagycsoportban* digitális, interaktív szemléltetőkkel, bábok alkalmazásával, zenével.

Az alábbi, 5. sz. táblázatban láthatjuk az interjú során kapott válaszokat összefoglalva az átláthatóság érdekében és megállapítások tekintetében.

Szervezett óvodai tevékenység során	Kis csoport	Középső csoport	Nagy csoport
Gyerekek létszáma	28	28	24
A foglalkozás időtartama	15-20 perc	10-30 perc	40 perc
Aktívak vagy passzívak a foglalkozás során	Aktívak, de vannak passzív gyerekek is	Eléggé aktívak	Eléggé aktívak
A figyelem tartóssága	10-15 perc	Általában az egész foglalkozás alatt figyelnek	15-20 perc
A figyelmük a következő időtartam múlva terelődik el	15perc	Általában nem szokott elterelődni	15-20 perc
A figyelem elterelődések az	Életkori sajátosság, játék	Csoporttárs	Unatkozás, játék

oka			
A figyelem elterelődésének gyakorisága	Nagyon ritkán	Egyáltalán nem szokott	Gyakran
A figyelem fenntartása történik	Bábok alkalmazásával, labdával, szemléltető képekkel, furulyával, zeneeszközökkel	Didaktikai játékokkal, szemléltetőkkel, mesével, zenével, mozgásos játékokkal.	Digitális, interaktív szemléltetőkkel, bábok alkalmazásával, zenével

5. számú táblázat: *Az interjúból kapott eredmények a szervezett óvodai tevékenységre irányuló kérdések alapján*

Az interjú további részében arra voltam kíváncsi, hogy szabad tevékenységek, szabad játék során milyen interakciókat folytatnak egymással és milyen sajátosságok vonatkoznak a figyelmükre ezekben a helyzetekben.

A soron következő kérdésem a pedagógusokhoz tehát az volt, hogy *Mit figyeltek meg, mennyi az azonos tevékenységek időtartama a szabad tevékenységek alatt? A kiscsoportban a gyerekek körülbelül 10-15 percig játszanak egy játékkal. A középső csoportban 15-20 percig játszanak egy játékkal. A nagy csoportban viszont a pedagógusok szerint 20 percig játszanak egy játékkal.*

A szabad tevékenységek alatt a gyerekek figyelemelterelődésének ideje: a kiscsoportban körülbelül 10-15 perc; a középső csoportban változó, körülbelül 5-10 perc; nagy csoportban szintén változó, körülbelül 5-10 perc.

Arra a kérdésre, hogy *Mi lehet az oka annak, hogy elterelődik a gyermek figyelme szabad tevékenység alatt?* - a következő válaszokat kaptam. *A kiscsoportban* oka az lehet, hogy más tevékenység után érdeklődik vagy a fáradtság. *A középső csoportban* az oka lehet az, hogy akivel játszott az más játékkal kezd el játszani, vagy meglát egy tetszetősebb elfoglaltságot. *Nagy csoportban* a figyelemelterelődésnek az oka lehet egy új ötlet, egy új inger, vagy fáradtság, környezeti változások.

A figyelem elterelődésének a gyakorisága, a kiscsoportban az életkornak megfelelő, mivel még nem tartós a figyelme, a kitartás és feladattudatra még rövid időt szán, körülbelül 5-10 perc, a középső csoportban változó a figyelmük elterelődésének az ideje, míg a nagy csoportban szintén változó.

Az alábbi, 6. sz. táblázatban láthatjuk az interjú során kapott válaszokat összefoglalva az átláthatóság érdekében és megállapítások tekintetében.

Ónállóan választott játéktevékenység során	Kis csoport	Középső csoport	Nagy csoport
Azonos tevékenységek időtartama	10-15 perc	15-20 perc	20 perc
A figyelem elterelődésének az oka	Más tevékenység utáni érdeklődés, fáradtság	Játék váltása, vagy játszótárs váltás	Új ötlet, inger, fáradtság,
A figyelem elterelődésének gyakorisága	Gyakran, körülbelül 5-10 perc	Változó	Változó

6. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények a szabad játéktevékenységre irányuló kérdések alapján

Az utolsó kérdésem a pedagógusokhoz az volt, hogy *Oda figyel-e a tudatos figyelemfejlesztésre? Hogyan?* Erre a kérdésre a következő válaszokat kaptam:

M. F., aki a *kiscsoporttal* foglalkozik, a következő választ adta: *„Próbálom minél mozgásosabb, színesebb, eszközben gazdag tevékenységeket szervezni. Számomra fontos, hogy beszéljünk a gyermekekkel, ez által a gyermek kitud bontakozni, eltud mesélni dolgokat ezért is kell sokat beszélgetni, énekelni és játszani velük..”*

F. K., aki a *középső csoporttal* foglalkozik a következő választ kaptam: *„Igyekszem odafigyelni a gyerekek figyelemfejlesztésére. Ezt megpróbálom elérni közös játékokkal, amelyek nem csak a figyelmet, hanem egyéb rész képességet is fejlesztik.”*

K. M., aki a *nagycsoportokkal* foglalkozik, a következő választ kaptam: *„Igyekszem egyéni bánásmóddal oda figyelni a figyelemfejlesztésre. Ez alatt értem a dicséretet, kiemelést, akár tárgyi jutalmat.”*

Végül, P. J., aki szintén a *nagycsoporttal* dolgozik, azt válaszolta a kérdésre: *„Igyekszem figyelemfejlesztő játékokat választani. Mint például mozgással összekapcsolt mondókákat-verseket alkalmazni, memóriakártyákat, építs ugyanilyen kártyákat, mozgásos játékokat.”*

Összegzés

A kapott eredmények áttekintése során arra a következtetésre jutottam, hogy a

kiscsoportban szervezett foglalkozás alatt a gyerekek inkább aktívak, mint sem passzívok. A legjobban az első 10-15 percben tudnak figyelni, körülbelül 15 perc után kezd elterelődni a figyelmük. A figyelem elterelődésének oka az életkori sajátosság és játék utáni vágy. Az óvónő bábok alkalmazásával, labdával, szemléltető képekkel, furulyával, zeneeszközökkel tartja fent a gyermekek figyelmét.

Míg *az önállóan választott tevékenység során* a gyerekek körülbelül 10-15 percig képesek játszani egy játékkal. A figyelem játék közben is el szokott terelődni, ennek oka lehet egy más tevékenység utáni érdeklődés vagy fáradt a gyermek. *Kiscsoportban* gyakran szokott elterelődni a figyelmük, körülbelül 5-10 percig.

A középső csoportban a gyermekek eléggé aktívak, nem nagyon szokott passzív gyermek lenni. A gyerekek általában az egész foglalkozás alatt figyelnek, nem szokott elterelődni a figyelmük, ha mégis ritkán elterelődik, ennek oka egy csoporttárs. Az óvónő igyekszik didaktikai játékokkal, szemléltetőkkel, mesével, zenével, mozgásos játékokkal fenntartani a gyermekek figyelmét.

Míg *az önállóan választott tevékenység során* a gyerekek körülbelül 15-20 percig képesek játszani egy játékkal. A játék váltása, vagy a játszótárs váltása miatt szokott elterelődni a figyelmük. Változó a figyelem elterelődésének gyakorisága.

Nagy csoportban a gyermekek aktívak. Egy *szervezett foglalkozás alatt*, a gyerekek körülbelül 15-20 percig képesek figyelni. 15-20 perc után kezd elterelődni a figyelmük. A figyelmük elterelődésének az oka legfőképp az unatkozás, és a játék utáni vágy. Elég gyakran szokott elterelődni a figyelmük, rövid kis időre. Az óvónők digitális, interaktív szemléltetőkkel, bábok alkalmazásával, zenével igyekeznek fenntartani a gyerekek figyelmét.

Míg *önállóan választott tevékenység során* a gyermekek 20 percig képesek folytatni egy azonos tevékenységet. Játék során is elszokott terelődni a figyelmük, változó gyakorisággal, ennek oka egy új ötlet, inger vagy épp már fáradtak, nem szeretnék játszani a játékkal.

Elmondhatom, hogy mind a három csoportban az óvónők igyekeznek odafigyelni a tudatos figyelemfejlesztésre. Mozgásos játékokkal, mozgással összekapcsolt versekkel-mondókákkal fejlesztik a figyelmüket. Továbbá, színes szemléltetőkkel, memóriakártyákkal, IKT eszközökkel igyekeznek fenntartani és fejleszteni a figyelmüket. Egyesek a figyelmet közös játékokkal próbálják elérni, amelyek nem csak a figyelmet, hanem egyéb részképességet is fejlesztek.

Összehasonlítás

A Gáti Hópehely óvodából és a Tököli Szivárvány óvodából kapott eredményeket összehasonlítottam és arra a következtetésre jutottam, hogy a tököli óvodában, *a kiscsoportban*

a gyermekek létszáma több mint a gáti óvodában. A foglalkozások időtartama nagyjából megegyezik. Mind a két óvodában, a kiscsoportban 15-20 percig tart a foglalkozás.

A következő kérdésre kapott válaszokat összehasonlítva, hogy *Mennyire aktívak vagy passzívak a gyermekek a foglalkozás alatt*, a következő következtetésre jutottam: mind a két óvodából, a *kiscsoportosok* aktívak, viszont vannak passzív gyerekek is.

A következő kérdést elemezve, hogy *Milyen hosszú a gyerekek figyelmének időtartama a szervezett foglalkozás alatt, meddig tudnak figyelni a foglalkozás alatt a gyerekek*, arra a következtetésre jutottam a válaszok különbözőek. Míg a *gáti kiscsoportban* a gyermekek körülbelül 10 percig tudnak figyelni, addig a *tököli kiscsoportban* a gyerekek 10-15 percig tudnak figyelni.

A következő kérdésemre kapott válaszokból, hogy *Milyen időtartam múlva terelődik el a gyerekek figyelme*, a következő következtetés vonható le: a *gáti kiscsoportban* 10 perc után terelődik el, míg a *tököli csoportban* 15 perc után terelődik el a gyermek figyelme.

A figyelem elterelődésének okai nagy részben megegyeznek. A *gáti* csoportokban általában az oka egy csoporttárs, vagy ha unatkoznak, vagy akár egy hiperaktív gyermek, vagy történhet spontán, vagy ha épp nincsenek megszólítva. A *tököli* csoportokban az oka általában egy csoporttárs, vagy a játék utáni vágy, vagy akár az életkori sajátosságok.

A következő kérdésemre kapott válaszokból, hogy *Szervezett foglalkozás alatt, milyen gyakran szokott elterelődni a gyerekek figyelme*, arra a következtetésre jutottam, hogy míg a *gáti kiscsoportban* elég gyakran, addig a *tököli kiscsoportban* nagyon ritkán szokott elterelődni a figyelem.

Minden csoportban az óvónők odafigyelnek a tudatos figyelemfejlesztésre. Összehasonlítva válaszaikat az a következtetés vonható le, hogy mindnyájan alkalmaznak különböző, színes szemléltetőképeket, didaktikai, mozgásos játékokat, énekeket, tornaperceket, mondókákat, meséket. A különbség az, hogy a *tököli óvodában* az óvónők használnak még zeneeszközöket, mint például a furulya, és bábokat is alkalmaznak a figyelem fenntartásához, fejlesztéséhez. Az alábbi 7. sz. táblázatban láthatjuk az összehasonlítást.

Szervezett óvodai tevékenység során	Gáti Hópehely óvoda Kiscsoport	Tököli Szivárvány óvoda Kiscsoport
Gyerekek létszáma	17	28
A foglalkozás időtartama	15-20 perc	15-20 perc
Aktívak vagy passzívak a foglalkozás során	Aktívak, de vannak passzív gyerekek is	Aktívak, de vannak passzív gyerekek is
A figyelem tartóssága	10 perc	10-15 perc

A figyelem a következő időtartam múlva terelődik el	10 perc	15 perc
A figyelem elterelődésének oka	Csoporttárs, unatkozik a gyermek	Életkori sajátosság, játék
A figyelem elterelődésének gyakorisága	Elég gyakran	Nagyon ritkán
A figyelem fenntartása történik	Szemléltető képekkel, énekekkel, játékokkal	Báb alkalmazásával, labdával, szemléltető képekkel, Zeneeszközökkel, mint például furulya

7. számú táblázat: Az interjúból kapott eredményekösszehasonlítása a szervezett óvodai tevékenységre irányuló kérdések alapján kiscsoportban (A figyelem fenntartásának eszközei)

A középső csoportban a gyermekek létszáma szintén több a tököli óvodában, mint a gáti oviban. A gáti középső csoportban a foglalkozás időtartama 20-25 perc, míg a tököli óvodában 10-30 perc. Azt a kérdést elemezve, hogy *Mennyire aktívak vagy passzívak a gyermekek a foglalkozás alatt*, arra jutottam, hogy mind a két középső csoportban aktívak a gyermekek.

A következő kérdést elemezve, hogy *Milyen hosszú a gyerekek figyelmének időtartama a szervezett foglalkozás alatt, meddig tudnak figyelni a foglalkozás alatt a gyerekek*, arra a következtetésre jutottam, hogy *a középső csoportban* kapott válaszok megegyeznek, mind a két óvodából a gyermekek figyelme kitart a foglalkozás végéig.

A következő kérdésemre kapott válaszokból, hogy *Milyen időtartam múlva terelődik el a gyerekek figyelme*, a következő következtetés vonható le: *a gáti középső csoportban* a gyermekek figyelme, csak a foglalkozás végén szokott elterelődni, míg *a tököli középsőcsoportban* általában nem szokott elterelődni.

A *figyelem elterelődésének okai* nagy részben megegyeznek. *A gáti csoportokban* általában az oka egy csoporttárs, vagy ha unatkoznak, vagy akár egy hiperaktív gyermek, vagy történhet spontán, vagy ha épp nincsenek megszólítva. *A tököli csoportokban* az oka általában egy csoporttárs, vagy a játék utáni vágy, vagy akár az életkori sajátosságok.

A következő kérdésemre kapott válaszokból, hogy *Szervezett foglalkozás alatt, milyen gyakran szokott elterelődni a gyerekek figyelme*, arra a következtetésre jutottam, hogy a középső csoportokban egyáltalán nem, vagy csak nagyon ritkán szokott elterelődni a figyelem.

Mindkét csoportban az óvónők odafigyelnek a tudatos figyelemfejlesztésre. Összehasonlítva válaszaikat az a következtetés vonható le, hogy mindnyájan alkalmaznak különböző, színes szemléltetőképeket, didaktikai, mozgásos játékokat, énekeket, tornaperceket, mondókákat, meséket. A különbség az, hogy a *tököli óvodában* az óvónők használnak még zeneeszközöket, mint például a furulya, és bábokat is alkalmaznak a figyelem fenntartásához, fejlesztéséhez. Az alábbi 8. sz. táblázatban láthatjuk az összehasonlítást. Tehát ez az információ arra enged következtetni, hogy mindkét csoportban a gyerekek aktívak, általában kitart a figyelmük a foglalkozás végéig, viszont *gáti csoportban* előfordul, hogy elterelődik a figyelem a foglalkozás végén. Mindkét csoportban egy csoporttárs lehet az oka annak, ha elterelődik a figyelmük, vagy a *gáti csoportban*, még ha bejön valaki a csoportszobába. Elmondhatom, hogy a *gáti csoportban* ritkán szokott elterelődni a figyelem, míg a *tököli csoportban* általában nem szokott ez előfordulni. A *gáti csoportból* az óvónő didaktikai játékokkal, szemléltetőkkal tartja fent a gyermekek figyelmét. A *tököli csoportból* az óvónő több módszerrel igyekszik ezt megtenni, mint például didaktikai játékok, mesék, szemléltető képek, zene, mozgásos játék.

Szervezett óvodai tevékenység során	Gáti Hópehely óvoda Középsőcsoport	Tököli Szivárvány óvoda Középsőcsoport
Gyerekek létszáma	19	28
A foglalkozás időtartama	20-25 perc	10-30 perc
Aktívak vagy passzívak a foglalkozás során	Nagyon aktívak	Eléggé aktívak
A figyelem tartóssága	Általában a foglalkozás végéig kitart a figyelmük	Általában az egész foglalkozás alatt fennmarad a figyelem
A figyelem a következő időtartam múlva terelődik el	Csak a foglalkozás végén	Általában nem terelődik el
A figyelem elterelődésének oka	Hiperaktív csoporttárs, valaki, ha bejön a csoportszobába	Csoporttárs
A figyelem elterelődésének gyakorisága	Ritkán	Egyáltalán nem
A figyelem fenntartása történik	Didaktikai játékokkal, színes szemléltetőkkal	Didaktikai játékokkal, mesével,

		szemléltetővel, zenével, mozgásos játékokkal

8. számú táblázat: *Az interjúból kapott eredményekösszehasonlítása a szervezett óvodai tevékenységre irányuló kérdések alapján a középsőcsoportban (A figyelem fenntartásának eszközei)*

A nagycsoportban, majdnem megegyezik a létszám, egy gyerek az eltérés. A gáti nagycsoportban 25-30 percig tart a foglalkozás, míg a tököli csoportban 40 percig tart egy foglalkozás. A következőkérdést elemezve, hogy *Mennyire aktívak vagy passzívak a gyermekek a foglalkozás alatt*, azt a következtetést vontam le, hogy a nagycsoportokban is aktívak a gyerekek.

A következő kérdést elemezve, hogy *Milyen hosszú a gyerekek figyelmének időtartama a szervezett foglalkozás alatt, meddig tudnak figyelni a foglalkozás alatt a gyerekek*, arra jutottam, hogy a *gáti nagycsoportban* a gyerekek 15 percig képesek figyelni, míg a *tököli csoportban* 15-20 percig is.

A következő kérdésemre kapott válaszokból, hogy *Milyen időtartam múlva terelődik el a gyerekek figyelme*, a következő következtetés vonható le: a nagycsoportosok figyelmének elterelődésében van nagy különbség, mivel a *gáti csoportban* 5-10 perc után is elterelődhet a gyermekek figyelme, attól függ milyen foglalkozás van, addig a *tököli nagycsoportban* 15-20 perc után terelődik el a figyelem.

A figyelem elterelődésének okai nagy részben megegyeznek. A gáti csoportokban általában az oka egy csoporttárs, vagy ha unatkoznak, vagy akár egy hiperaktív gyermek, vagy történhet spontán, vagy ha épp nincsenek megszólítva. A tököli csoportokban az oka általában egy csoporttárs, vagy a játék utáni vágy, vagy akár az életkori sajátosságok.

A következő kérdésemre kapott válaszokból, hogy *Szervezett foglalkozás alatt, milyen gyakran szokott elterelődni a gyerekek figyelme?* Arra a következtetésre jutottam, hogy míg a *gáti nagycsoportban* 10 percenként, addig a *tököli nagycsoportban* gyakran szokott elterelődni a gyermekek figyelme.

Minden csoportban az óvónők odafigyelnek a tudatos figyelemfejlesztésre. Összehasonlítva válaszaikat az a következtetés vonható le, hogy mindnyájan alkalmaznak különböző, színes szemléltetőképeket, didaktikai, mozgásos játékokat, énekeket, tornaperceket, mondókákat, meséket. A különbség az, hogy a *tököli óvodában* az óvónők használnak még zeneeszközöket, mint például a furulya, és bábokat is alkalmaznak a figyelem fenntartásához, fejlesztéséhez. Az alábbi, a 9. sz. táblázatban láthatjuk az összehasonlítást.

Szervezett óvodai tevékenység során	Gáti Hópehely óvoda Nagycsoport	Tököli Szivárvány óvoda Nagycsoport
Gyerekek létszáma	25	24
A foglalkozás időtartama	25-30 perc	40 perc
Aktívak vagy passzívak a foglalkozás során	Eléggé aktívak	Eléggé aktívak
A figyelem tartóssága	15 perc	15-20 perc
A figyelem a következő időtartam múlva terelődik el	5- 10 perc, a foglalkozástól függ	15-20 perc
A figyelem elterelődésének oka	Spontán, elfárad a gyermek, nincs megszólítva	Unatkozik a gyermek, játék utáni vágy
A figyelem elterelődésének gyakorisága	10 percenként	Gyakran
A figyelem fenntartása történik	Mozgásos-énekes tevékenységgel, tornapercekkel, mondókákkal, szemléltető képekkel	Digitális, interaktív eszközökkel, szemléltetőkkel, bábokkal, zenével

9. számú táblázat: Az interjúból kapott eredményekösszehasonlítása a szervezett óvodai tevékenységre irányuló kérdések alapján a nagycsoportban (A figyelem fenntartásának eszközei)

A következő kérdésem a pedagógusokhoz az volt, hogy *Mit figyeltek meg, mennyi az azonos tevékenységek időtartama a szabad tevékenységek alatt?* Ezt a kérdést elemezve, arra a következtetésre jutottam, hogy *a gáti kiscsoportban 15-20 percig játszanak egy játékkal a gyerekek, míg a tököli kiscsoportban szintén 10-15 percig játszanak egy játékkal.*

A szabad tevékenységek alatt a gyerekek figyelemelterelődésének ideje: a gáti kiscsoportban körülbelül 5 perc, a tököli kiscsoportban körülbelül 10-15 perc.

A következő kérdésre kapott válaszokat összehasonlítva, hogy *Mi lehet az oka annak, hogy elterelődik a gyermek figyelme szabad tevékenység alatt,* azt a következtetést vontam le, hogy *míg a gáti kiscsoportban oka az lehet, hogy meglátnak egy újabb játékot, addig a tököli kiscsoportban oka az lehet, hogy más tevékenység után érdeklődik vagy fáradtak.*

A figyelem elterelődésének a gyakorisága, erre a kérdésre kapott válaszokból arra jutottam,

hogy a *gáti kiscsoportban* körülbelül 10 perc, a *tököli kiscsoportban* az életkornak megfelelő, mivel még nem tartós a figyelme, a kitartás és feladattudatra még rövid időt szán, körülbelül 5-10 perc. Az alábbi 10. sz. táblázatban látható az összehasonlítás.

Ónállóan választott játéktevékenység során	Gáti Hópehely óvoda Kiscsoport	Tököli Szivárvány óvoda Kiscsoport
Azonos tevékenységek időtartama	15-20 perc	10-15 perc
A figyelemelterelődésének ideje	5 perc	10-15 perc
A figyelem elterelődésének az oka	Meglátnak egy újabb játékot	Más tevékenység után érdeklődik, fáradtak
A figyelem elterelődésének gyakorisága	10 perc	5-10 perc

10. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények összehasonlítása a szabad játéktevékenységre irányuló kérdések alapján a kiscsoportban

A következő kérdésem a pedagógusokhoz az volt, hogy *Mit figyeltek meg, mennyi az azonos tevékenységek időtartama a szabad tevékenységek alatt?*Ezt a kérdést elemezve, arra a következtetésre jutottam, hogy a *gáti középső csoportban* 15-20 percig játszanak egy játékkal, míg a *tököli középső csoportban* 15-20 percig játszanak egy játékkal

A szabad tevékenységek alatt a gyerekek figyelemelterelődésének ideje: a *gáti középső csoportban* körülbelül 2-3 perc, a *tököli középső csoportban* változó, körülbelül 5-10 perc.

A következő kérdésre kapott válaszokat összehasonlítva, hogy *Mi lehet az oka annak, hogy elterelődik a gyermek figyelme szabad tevékenység alatt*, azt a következtetést vontam le, hogy míg a *gáti középső csoportban* az oka lehet az, hogyha például egy idegen személy lép be a csoportszobába, akkor ez kizökkenti őket a játékból, vagy például lehet egy csoporttárs is az oka. A *tököli középső csoportban* az oka lehet az, hogy akivel játszott az más játékkal kezd el játszani, vagy meglát egy tetszetősebb elfoglaltságot.

A figyelem elterelődésének a gyakorisága, erre a kérdésre kapott válaszokból arra jutottam, hogy a *gáti a középső csoportban* ritkán szokott elterelődni a figyelmük, a *tököli középső csoportban* változó a figyelmük elterelődésének az ideje. Az alábbi 11. sz. táblázatban látható az összehasonlítás.

Ónállóan választott játéktevékenység során	Gáti Hópehely óvoda Középsőcsoport	Tököli Szivárvány óvoda Középsőcsoport
Azonos tevékenységek időtartama	15-20 perc	15-20 perc
A figyelemelterelődésének ideje	2-3 perc	5-10 perc
A figyelem elterelődésének az oka	Idegen személy belépése a csoportszobába, csoporttárs	Játszótárs vagy játékváltás, tetszősebb elfoglaltság választása
A figyelem elterelődésének gyakorisága	Ritkán	Változó

11. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények összehasonlítása a szabad játéktevékenységre irányuló kérdések alapján a középsőcsoportban

A következő kérdésem a pedagógusokhoz az volt, hogy *Mit figyeltek meg, mennyi az azonos tevékenységek időtartama a szabad tevékenységek alatt?* Ezt a kérdést elemezve, arra a következtetésre jutottam, hogy a *gáti nagycsoportban* a pedagógusok szerint ez gyerektől függ, mivel van, aki 15-20 percig játszik egy játékkal, de van olyan is, aki 3-5 perc után vált egy másik játékra, míg a *tököli nagycsoportban* a pedagógusok szerint 20 percig játszanak egy játékkal.

A szabad tevékenységek alatt a gyerekek figyelemelterelődésének ideje: a *gáti középső csoportban* körülbelül 2-3 perc, a *tököli nagycsoportban* pedig változó, körülbelül 5-10 perc.

A következő kérdésre kapott válaszokat összehasonlítva, hogy *Mi lehet az oka annak, hogy elterelődik a gyermek figyelme szabad tevékenység alatt,* azt a következtetést vontam le, hogy a *gáti nagycsoportban* a figyelemelterelődésnek az oka lehet, hogyha már nem érdeklődik az aktuális játék iránt, vagy ha megtetszik a másik gyerek játéka, vagy ha valaki valamilyen új játékot talált ki, és elmegy hozzá játszani, tehát legfőképp az oka egy csoporttárs. A *tököli nagycsoportban* a figyelemelterelődésnek az oka lehet egy új ötlet, egy új inger, vagy fáradtság, környezeti változások.

A figyelem elterelődésének a gyakorisága, erre a kérdésre kapott válaszokból arra jutottam, hogy a *gáti nagycsoportban* többször szokott elterelődni a figyelmük és ez körülbelül 5-10 percenként szokott megtörténni, a *tököli nagycsoportban* változó a figyelmük elterelődésének az ideje. Az alábbi 12. sz. táblázatban látható az összehasonlítás.

Ónállóan választott	Gáti Hópehely óvoda	Tököli Szivárvány óvoda

játéktevékenység során	Kiscsoport	Kiscsoport
Azonos tevékenységek időtartama	15-20 perc, 3-5 perc, gyerektől függ	20 perc
A figyelemelterelődésének ideje	2-3 perc	5-10 perc
A figyelem elterelődésének az oka	Megszűnik az érdeklődés az adott játék után, Új játék választása	Új ötlet, új inger, fáradtság, környezeti hatások
A figyelem elterelődésének gyakorisága	5-10 perc	Változó

12. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények összehasonlítása a szabad játéktevékenységre irányuló kérdések alapján a nagycsoportban

Végezetül az alábbi 13. sz. táblázatban láthatjuk az interjú során kapott válaszokat összefoglalva az átláthatóság érdekében és megállapítások tekintetében. Tehát, azt a következtetést vonhatjuk le, hogy:

Kiscsoportban:

- A tőköli csoportban a gyerekek létszáma több, mint a gáti csoportban;
- A foglalkozás időtartama mindkét csoportban megegyezik;
- A gyerekek inkább aktívak, mintsem passzívak, mind a két csoportban;
- Míg a tőköli csoportban 10-15 percig tudnak figyelni a gyerekek, addig a gáti csoportban 10 percig;
- 15 perc után szokott elterelődni a gyermekek figyelme a tőköli csoportban, a gáti csoportban 10 perc után;
- A tőköli csoportban, a figyelem elterelődésének oka az életkori sajátosság, vagy a játék utáni vágy, a gáti csoportban oka lehet egy csoporttárs, vagy ha már unatkoznak;
- A tőköli óvodában nagyon ritkán szokott elterelődni a figyelem, míg a gáti csoportban elég gyakran terelődik el a gyerekek figyelme, főleg az új gyerekeknél szokott előfordulni;
- A figyelmüket az óvónő a tőköli csoportban bábok alkalmazásával, labdával, szemléltető képekkel, furulyával, zeneeszközökkel igyekeznek fenntartani; a gáti csoportban pedig szemléltetőkkkel, énekekkel, játékokkal igyekeznek fenntartani a gyermekek figyelmét.

Középsőcsoportban:

- A tököli csoportban a gyerekek létszáma több, mint a gáti csoportban;
- A foglalkozás időtartama több a tököli csoportban, mint a gáti csoportban;
- A gyerekek mindkét csoportban aktívak;
- Mindkét csoportban általában az egész foglalkozás alatt figyelnek a gyerekek;
- Általában nem is szokott elterelődni a gyerekek figyelme a tököli csoportban, a gáti csoportban előfordul, hogy a foglalkozás végére már elterelődik;
- Ha mégis elterelődik a figyelem a tököli csoportban, akkor ez egy csoporttárs miatt történik, a gáti csoportban oka egy csoporttárs, vagy ha valaki bejön a csoportszobába;
- A tököli óvodában szinte egyáltalán nem szokott elterelődni a figyelmük, a gáti csoportban ritkán terelődik el;
- Az óvónő a tököli csoportban a gyerekek figyelmét didaktikai játékokkal, szemléltetővel, mesével, zenével, mozgásos játékokkal igyekeznek fenntartani, míg a gáti óvodában szintén didaktikai játékokkal, színes szemléltetővel.

Nagy csoportban:

- A tököli csoportban, egy gyerekkel vagy kevesebb, mint a gáti csoportban;
- A foglalkozás időtartama több a tököli csoportban, mint a gáti csoportban;
- A gyerekek mindkét csoportban eléggé aktívak;
- A tököli csoportban a gyerekek több ideig képesek figyelni, mint a gáti csoportban;
- A tököli csoportban a gyerekek figyelme el szokott terelődni, viszont általában kitart a foglalkozás végéig, míg a gáti csoportban ez függ a foglalkozástól, előfordul, hogy már 5-10 perc után elterelődik egyes gyerekek figyelme;
- A figyelem elterelődésének az oka a tököli csoportban egy csoporttárs, míg a gáti csoportban oka spontán is előfordulhat, vagy ha, unatkoznak, elfáradnak, nincsenek megszólítva;
- A tököli csoportban gyakran előfordul, hogy elterelődik a figyelmük, míg a gáti csoportban körülbelül 10percenként, de ez gyerektől függ;
- Az óvónők a tököli csoportban digitális, interaktív szemléltető, bábok alkalmazásával, játékokkal igyekeznek fenntartani a gyerekek figyelmét, míg a gáti csoportban az óvónők mozgásos-énekes tevékenységekkel, szemléltetővel, tornapercekkel, mondókákkal igyekeznek ezt megtenni.

Szervezett óvodai tevékenység során	Tököli Szivárvány óvoda			Gáti Hópehely óvoda		
	<i>Kis-csoport</i>	<i>Középső-csoport</i>	<i>Nagy-csoport</i>	<i>Kis-csoport</i>	<i>Középső-csoport</i>	<i>Nagy-csoport</i>
Gyerekek létszáma	28	28	24	17	19	25
A foglalkozás időtartama	15-20 perc	10-30 perc	40 perc	15-20 perc	20-25 perc	25-30 perc
Aktívak vagy passzívak a foglalkozás során	Aktívak, de vannak passzív gyerekek is	Eléggé aktívak	Eléggé aktívak	Aktívak, de vannak passzív gyerekek is	Nagyon aktívak	Eléggé aktívak
A figyelem tartóssága	10-15 perc	Általában az egész foglalkozás alatt figyelnek	15-20 perc	Körülbelül 10 perc	Általában az egész foglalkozás alatt figyelnek	Körülbelül 15 perc
A figyelmük a következő időtartam múlva terelődik el	15 perc	Általában nem szokott elterelődni	15-20 perc	10 perc	Általában csak a foglalkozás végén	Foglalkozástól függően 5-10 perc
A figyelem elterelődésének az oka	Életkori sajátosság, játék	Csoporttárs	Unatkozás, játék	Csoporttárs, vagy ha unatkoznak	Hiperaktív csoporttárs, vagy ha valaki épp bejön a csoportszobába	Spontán, vagy unatkoznak, elfáradnak, nincsenek megszólítva
A figyelem elterelődésének a gyakorisága	Nagyon ritkán	Egyáltalán nem szokott	Gyakran	Elég gyakran, főleg az új gyerekek nél	Ritkán szokott elterelődni	Körülbelül 10percenként, de ez gyerektől függ
A figyelem fenntartása történik	Bábok alkalmazásával, labdával,	Didaktikai játékokkal, szemléltetőkkel,	Digitális, interaktív szemléltetőkkel,	Szemléltetőkkel, énekekkel,	Didaktikai játékokkal, színes szemléltetők-	Mozgásos-énekes tevékenységekkel,

	szemléltető képekkel, furulyával, zeneeszközökkel	tökkal, mesével, zenével, mozgásos játékokkal	bábok alkalmazásával, zenével	játékokkal	kel	szemléltetőkkal, tornapercekkel, mondókák-kal

13. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények komplex összehasonlítása a szervezett óvodai tevékenységre irányuló kérdések alapján

A következő ilyen összehasonlító, összefoglaló táblázat, az alábbi 14. sz. táblázat. Az interjúból kapott eredmények összehasonlítását láthatjuk a szabad játéktevékenységre irányuló kérdések alapján. Így ez által azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a:

Kiscsoportban:

- A tököli csoportban, a gyerekek 10-15 percig játszanak egy játékkal, míg a gáti csoportban egy kicsit több ideig körülbelül 15-20 percig;
- Játék közbeni figyelem elterelődésnek az oka a tököli csoportban más tevékenység utáni érdeklődés, fáradtság, a gáti csoportban, ha meglátnak egy újabb játékot;
- A tököli csoportban gyakran szokott előfordulni, hogy elterelődik a figyelmük, a gáti csoportban szintén azt mondhatom, hogy gyakran, körülbelül mindkét csoportban 10 percenként.

Középsőcsoportban:

- Mindkét csoportban az azonos tevékenységek időtartama megegyezik, ugyanis mindkét csoportban 15-20 percig játszanak egy játékot;
- A figyelem elterelődésének az oka a tököli csoportban játék váltása, vagy játszótárs váltás, a gáti csoportban szintén ez az oka, tehát csoporttárs, vagy már nem érdekli a játék, amivel játszik, így másat választ;
- A tököli óvodában ritkán szokott előfordulni a figyelem elterelődés, a gáti csoportban változó szokott lenni.

Nagy csoportban:

- Mindkét csoportban körülbelül 20 percig játszanak egy játékkal, viszont a gáti csoportban egyes gyerekeknél előfordul, hogy már 3-5 perc után váltanak;
- A figyelem elterelődésének az oka egy új ötlet, inger, fáradtság miatt fordul elő a tököli csoportban, a gáti csoportban az oka egy csoporttárs, vagy ha már nem érdekli a játék, amivel játszik;
- A tököli csoportban változó szokott lenni a figyelem elterelődésének a gyakorisága, a gáti csoportban 5-10 percenként fordul elő.

Önállóan választott játéktevékenység során	Tököli Szivárvány óvoda			Gáti Hópehely óvoda		
	<i>Kis-csoport</i>	<i>Középső-csoport</i>	<i>Nagy-csoport</i>	<i>Kis-csoport</i>	<i>Középső-csoport</i>	<i>Nagy-csoport</i>
Azonos tevékenységek időtartama	10-15 perc	15-20 perc	20 perc	Körülbelül 15-20 perc	Körülbelül 15-20 perc	15-20 perc, de van, aki 3-5 perc után vált
A figyelem elterelődésének az oka	Más tevékenység utáni érdeklődés, fáradtság	Játék váltása, vagy játszótárs váltás	Új ötlet, inger, fáradtság	Meglát-nak egy újabb játékot	Csoport-társ vagy egy másik idegen személy	Csoport-társ, vagy már nem érdekli a játék, amivel játszik
A figyelem elterelődésének gyakorisága	Gyakran, körülbelül 5-10 perc	Változó	Változó	Körülbelül 10 perc	Ritkán	Körülbelül 5-10 percenként

14. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények komplex összehasonlítása a szabad játéktevékenységre irányuló kérdések alapján.

Összefoglalva az összehasonlításban kapott eredményeket, azt mondhatom el, hogy nagyjából megegyeznek az eredmények a két óvodából. A magyarországi óvodában több gyermek van egy csoportban, de ettől függetlenül a foglalkozás időtartama megegyezik a követelménnyel, az elvárt időtartammal.

A *kiscsoportról* elmondhatom, hogy a gyerekek aktívak, általában kitart a figyelmük a foglalkozás végéig. A tököli óvodában ritkábban terelődik el a gyermekek figyelmé, valószínű azért, mert a gyerekeknek jobban le tudja kötni az óvónó a figyelmét. Több fajta eszközt alkalmaznak, mint a gáti csoportban. A *középső csoportban* a gyerekek szinte egyformán viselkednek. Mind a két csoportban aktívak a gyerekek, általában kitart a figyelmük a foglalkozás végéig, és csak ritkán terelődik el a figyelmük. Mindkét csoportban az óvónők didaktikai játékokkal, énekekkel, színes szemléltetőkkal igyekeznek fenntartani a gyerekek

figyelmét. A *nagycsoportban* a foglalkozás időtartama több, mint a gáti óvodában. Mindkét csoportban aktívak a gyerekek. A tököli és a gáti óvodában is elszokott terelődni a gyermekek figyelme, de viszont a tököli csoportban több ideig tudnak figyelni a gyerekek, és ritkábban is szokott elterelődni a figyelmük, mint a gáti óvodában.

Játék közben minden csoportból, a gyerekek figyelme elszokott terelődni. A játékváltás azért történik, ha már megunják a játékot, vagy másik játszótársat választanak maguknak, vagy ha elfáradtak.

Az utolsó hipotézisem alátámasztásához összehasonlítottam az óvónők válaszait, amelyeket arra a kérdésre kaptam, hogy *Milyen eszközökkel, módszerekkel tudják fenntartani a gyerekek figyelmét a foglalkozás alatt?* A 15. sz. táblázatban láthatjuk, hogy több módszert, eszközt alkalmaznak a tököli óvodában. A *gáti kiscsoportban* míg általában 3 módszert vagy eszközt alkalmaznak, mint például szemléltetők, énekek, játékok, addig a *tököli csoportban* 5 féle eszközt/módszert, ezek a következők: bábok, labda, szemléltető képek, zeneeszközök, ezen belül furulya. Tehát, láthatjuk, hogy egyrészt több módszert, másrészt változatosabb eszközöket használnak.

A *középsőcsoportban* a *gáti óvónő* általában két féle eszközt alkalmaz, melyek a következők: didaktikai játék, színes szemléltetők. *Míg a tököli óvónő* ebben a csoportban is több módszert/eszközt alkalmaz, ilyen például a didaktikai játék, szemléltetők, mesék, zenék, mozgásos játék. Bár a kapott eredmények azt mutatják, hogy mind a két középső csoportban a gyerekek figyelme kitart a foglalkozás végéig, ez ugye egyrészt történhet amiatt, mert az óvónő a nyelvükön beszél, és érdekli őket a téma, másrészt viszont ez köszönhető a különböző eszköznek, melyet a foglalkozás alatt használ egy óvónő. A tököli csoportban szintén láthatjuk, hogy változatosabb az eszköztár.

Végül a *nagycsoportból* azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a *gáti óvónők* ebben a csoportban több eszközt/módszert alkalmaznak, amely által igyekeznek fenntartani a gyerekek figyelmét. Az eszközök/módszerek melyeket használnak: mozgásos-énekes tevékenységek, szemléltetők, tornapercek, mondókák. A *tököli csoportban* az óvónők digitális, interaktív szemléltetőket alkalmaznak, továbbá bábokat és zenét.

Következtetésképpen elmondhatom, hogy annak ellenére, hogy a *gáti nagycsoportban* több eszközt alkalmaznak az óvónők, a *tököli óvodában*, az óvónők, azért igyekeznek minél több és változatos eszközökkel megtartani egy foglalkozást, fenntartani a gyerekek figyelmét.

<i>A figyelem fenntartásának eszközei</i>			
	<i>Kiscsoport</i>	<i>Középsőcsoport</i>	<i>Nagycsoport</i>
<i>Gáti „Hópehely”</i>	Szemléltetőikkel;	Didaktikai játékokkal;	Mozgásos-énekes

<i>óvoda</i>	Énekekkel; Játékokkal.	Színes szemléltetőkkal.	tevékenységekkel; Szemléltetőkkal; Tornapercekkel; Mondókákkal.
<i>Tököli „Szivárvány” óvoda</i>	Bábok alkalmazásával; Labdával; Szemléltető képekkel; Zeneeszközökkel; Furulyával.	Didaktikai játékokkal; Szemléltetőkkal; Mesével; Zenével; Mozgásos játékokkal.	Digitális, interaktív szemléltetőkkal; Bábok alkalmazásával; Zenével.

15. sz táblázat: Az interjúból kapott eredmények összehasonlítása a figyelem fenntartására irányuló kérdés alapján

Véleményem szerint minden csoportból az óvónők igyekeznek odafigyelni a tudatos figyelemfejlesztésre, ugyanis mindegyikük a gyerekek érdeklődéséből indul ki. Didaktikai játékokkal, mesékkel, színes szemléltetőkkal, mondókákkal, bábok alkalmazásával, zeneeszközökkel, interaktív szemléltetőkkal igyekeznek fejleszteni a figyelmüket. Továbbá, összehasonlító, megkülönböztető játékokkal fejlesztik. A különbségkereső játékokat (Keresd meg a különbséget!) alkalmazzák egyénileg és csoportosan is, erre legtöbbször feladatlapokat használtak, ahol a különbségeket kellett megtalálniuk a gyerekeknek vagy két tárgyat mutatott be az óvónő, és össze kellett hasonlítaniuk ezt a gyerekeknek, mi a közös bennük, miben különböznek. A játék során a figyelmi koncentrációjuk fejlődött leginkább, mivel hosszabb ideig kellett megfigyelniük az adott tárgyat.

Az óvodában alkalmazott játékok során, legyen az dalos-, mozgásos-, népi játék, mindegyikben fejlődik a gyermek figyelme, mivel a gyermek megfigyeli az óvónőt vagy éppen csoporttársát és aszerint kezd ő is cselekedni, bekapcsolódni az adott tevékenységbe.

A feltételezéseim bebizonyosodtak, ugyanis a kapott eredményekből arra a következtetésre jutottam, hogy a középső csoportokban az óvónők felkészültek, határozottak, jók a módszereik, próbál minél több gyereket megmozgatni, ezért tart ki a gyerekek figyelme szinte a foglalkozás végéig vagy épp egyáltalán nem terelődik el. Tehát, az óvodás gyermek figyelmi képessége függ az óvónő felkészültségétől, módszereitől és motivációjától és a gyermek életkori szintjétől. Továbbá, elmondhatom, hogy mivel minden csoportban aktívak a gyerekek, mintsem passzívak ezért arra következtethetünk, hogy az óvónők felkeltették az érdeklődésüket. Végül, a harmadik hipotézisem szintén bebizonyosodott, miszerint a Tököli „Szivárvány” óvodában az

óvónők több, illetve változatosabb módszereket alkalmaznak. Ezt alá tudom támasztani azzal, hogy a kis- és középső csoportban több eszközt alkalmaznak, ezt láthattuk a 15. sz. táblázatból, illetve minden csoportban igyekeznek változatos módszereket/eszközöket alkalmazni.

ÖSSZEFOGLALÁS

Szakedolgozatom központi témája az óvodáskorú gyerekek figyelemfejlesztési lehetőségeinek feltárása és figyelmi képességeinek megfigyelése. Munkám során arra törekedtem, hogy egy átfogó képet kapjak a téma kapcsán.

Dolgozatom 5 fejezetből áll. Az első fejezetemben a figyelem fogalmát, tulajdonságait foglaltam össze. Tudomást szereztem arról, milyen típusai vannak, milyen vizsgálatokat és tesztek alkalmaztak a figyelmi képességek méréséhez.

A második fejezetemben a figyelem életkori sajátosságait mutattam be, mely során arra a következtetésre jutottam, hogy különböző életkorban különbözőképpen változnak és fejlődnek a figyelmi képességek. Óvodáskorban a gyermek figyelmének koncentrációja és állandósága gyorsan nő. Az óvodáskorú gyermekek figyelmének fejlődésében a legfontosabb szerepe van a játéknak, ez a gyermeki tevékenység alapformája.

A harmadik fejezetemben kiderül, hogy a figyelemnek vannak különböző zavarai, melyek elmúlhatnak felnőttkorra, viszont az is előfordulhat, hogy a zavar fennmarad. Óvodáskorban még nem tekinthető zavarnak az, ha egy gyermek épp nem figyel az óvónőre, ugyanis ennek számos oka lehet. Többek közt lehet az is, hogy unalmas számára az adott tevékenység.

A negyedik fejezetem a figyelem fejlesztésének lehetőségeiről szól. Munkám során összegyűjtöttem néhány figyelemfejlesztő módszert, játékot, feladatot, melyekkel fel tudjuk kelteni a gyermekek érdeklődésének és ezáltal fenntartani a figyelmüket is. Használatunk különböző szemléltetőeszközöket, találós kérdéseket, bábót, különbségkereső játékokat, zeneeszközöket, tornaperceket, mozgásos játékokat, IKT eszközöket, zeneeszközöket.

Valamint fontos az, hogy mindig mutassunk be valami újat és mindig különböző, változatos játékokat alkalmazzunk.

Az ötödik fejezetemben az óvodáskorú gyerekek figyelmi képességeit vizsgáltam a Gáti „Hópehely” és a Tököli „Szivárvány” óvodában.

Céлом volt még, hogy választ kapjak hipotéziseimre, mely szerint a figyelem időtartama függ az óvónő felkészültségétől, módszereitől, motivációjától, továbbá aktív a gyerek a foglalkozás alatt, ha felkeltettük érdeklődését. Végül feltételeztem, hogy a Tököli „Szivárvány” óvodában az óvónők több, illetve változatosabb módszereket alkalmaznak a figyelem fenntartásához.

A *kiscsoportról* elmondhatom, hogy a gyerekek aktívak, általában kitart a figyelmük a foglalkozás végéig. A tököli óvodában ritkábban terelődik el a gyermekek figyelmé, valószínű azért, mert a gyerekeknek jobban letudja kötni az óvónő a figyelmét. Több fajta eszközt alkalmaznak, mint a gáti csoportban. A *középső csoportban* a gyerekek szinte egyformán

viselkednek. Mind a két csoportban aktívak a gyerekek, általában kitart a figyelmük a foglalkozás végéig, és csak ritkán terelődik el a figyelmük. Mindkét csoportban az óvónők didaktikai játékokkal, énekekkel, színes szemléltetőkkal igyekeznek fenntartani a gyerekek figyelmét. A *nagycsoportban* a foglalkozás időtartama több mint a gáti óvodában. Mindkét csoportban aktívak a gyerekek. A tököli és a gáti óvodában is elszokott terelődni a gyermekek figyelme, de viszont a tököli csoportban több ideig tudnak figyelni a gyerekek, és ritkábban is szokott elterelődni a figyelmük, mint a gáti óvodában.

Elmondhatom, hogy minden csoportból az óvónők igyekeznek odafigyelni a tudatos figyelemfejlesztésre. Ugyanis, a gyerekek érdeklődéséből indulnak ki. Didaktikai játékokkal, mesékkel, színes szemléltetőkkal, mondókákkal igyekeznek fejleszteni a figyelmüket. Továbbá, összehasonlító, megkülönböztető játékokkal fejlesztik, mivel a figyelem fejlesztése minden játékban benne van.

A feltételezéseim bebizonyosodtak, ugyanis a megfigyelés során arra a következtetésre jutottam, hogy a középső csoportban az óvónő felkészült, határozott, jók a módszerei, próbál minél több gyereket megmozgatni, ezért tart ki a gyerekek figyelme szinte a foglalkozás végéig. Tehát, az óvodás gyermek figyelme függ az óvónő felkészültségétől, módszereitől és motivációjától. Továbbá észrevettem, hogy mindhárom csoportban a gyerekek többsége aktív, mintsem passzív. Ez annak köszönhető, hogy felkeltették az óvónők az érdeklődésüket. Végül, a harmadik hipotézisem szintén bebizonyosodott, miszerint a Tököli „Szivárvány” óvodában az óvónők több, illetve változatos módszereket alkalmaznak. Ezt alá tudom támasztani azzal, hogy a kis- és középső csoportban több és változatosabb eszközöket is alkalmaznak, mint például zeneeszközök, hangszerek, bábok, interaktív szemléltetők.

Tehát ahhoz, hogy egy tevékenység alatt a gyermekek figyeljenek, nekünk, pedagógusoknak az a teendőnk, hogy érdekessé tegyük azt, valamint alkalmazzunk különböző módszereket, játékokat, feladatlapokat. Ahogyan Mérei Ferenc is fogalmazott: *„A gyermek, világra nyitott lény. A simogatásra simogatással, a jókedvre jókedvvel, tevékenységre tevékenységgel felel.”*

Ha figyelembe vesszük ezeket a szavakat, csupán annyi a dolgunk, hogy megteremtjük a megfelelő légkört a gyermek számára, a jó hangulatot, minél több érdekes tevékenységet, ugyanis amelyik tevékenység érdekes számára, azt el is végzi szívesen.

РЕЗЮМЕ

Центральною темою курсової роботи є «Дослідження уваги дітей дошкільного віку». Сама структура роботи складається з п'яти розділів.

У першому розділі я розкрила термін «уваги», насамперед її властивості. Дізналася про типізацію, а також про досліді та різноманітні тести, які використовують у науці. У другому розділі ідеться про вікові особливості уваги. На основі чого можна зробити висновок, що у різному віці у дітей протікають різноманітні зміни, а разом з цим відбуваються зміни і в самому розвитку уваги. А в третьому розділі досліджувала розлади уваги. А уже в четвертому - можливості розвитку уваги. П'ятий розділ моєї роботи складається з мною проведених досліджень щодо уваги у дітей дошкільного віку, було проведено в селі Гать, у садочку «Сніжинка» та у садочку «Веселка» яка знаходиться в Угорщині. Метою мого дослідження було спостерігати у дітей під час занять та вільного часу саме тривалість уваги, а також звернути увагу на ті речі, що найбільше привертала увагу дітей. Моїм завданням було знайти відповідь на гіпотезу, у якій ідеться про те, що тривалість уваги залежить від підготовки вихователя.

Після всього свого дослідження мені вдалося зібрати чимало ігор та різних засобів щодо розвитку уваги. Отже, як бачимо, в розвитку уваги роль вихователя є невід'ємною частиною навчально-виховного процесу. Нам, як вихователям, потрібно зробити все можливе для того, щоб під час заняття діти уважно слухали.

Моєю метою було також отримати відповідь на поставлену гіпотезу, згідно з якою тривалість уваги залежить від готовності вихователя, методів, мотивації, а дитина активна під час заняття, якщо ми її зацікавили. Я вважаю, що у садочку «Веселка» вихователі використовують багато різноманітних методів для утримання уваги дітей.

Про дітей молодшої групи можу сказати, що діти активні, зазвичай їхня увага трималася до кінця заняття. У садочку «Веселка» увага дітей прикута до заняття, напевно тому, що вихователь вміє зацікавити дітей та втримати їхню увагу. Вони використовували більше предметів, ігор, аніж в Гатівському дитячому садочку. В середній групі діти поводитися майже однаково. В обох групах діти активні, їх увага витримує до завершення заняття. В обох групах вихователі використовували дидактичні ігри, пісні, різнобарвні ілюстрації для підтримання уваги дітей. У старшій групі час проведення заняття більший, аніж у Гатівському дитячому садочку. В обох групах діти активні. В обох садках увага дітей не завжди прикута до вихователя та заняття, яке він/вона проводить, але згідно з моїми спостереженнями, в першому закладі увага дітей

спостерігається більше часу, аніж в другому.

Я вважаю, що в кожній групі вихователі намагалися слідкувати за розвитком свідомої уваги у дітей. В той самий час не забуваючи про зацікавленість дітей. Вони використовували дидактичні ігри, казки, різнобарвні ілюстрації, різні приказки та вірші для утримання уваги.

Мої припущення були доведені, адже під час дослідження я дійшла до висновку, згідно з яким в середній групі вихователь була підготована, впевнена в собі, мала різні, цікаві методи і саме через це, увага дітей тримається протягом всього заняття. Отже увага дітей залежить від підготованості вихователя, його методів та мотивації. Також я побачила, що у всіх трьох групах більшість дітей є активними. Це є завдяки тому, що вихователі можуть завжди підтримувати їхню увагу. На кінець, моя третя гіпотеза також підтвердилася, адже в Текелівському дитячому садочку «Веселка» вихователі використовують більше методів, а також ці методи є різноманітними. Це можна довести тим, що у молодшій та середній групах більше предметів використовували, що ми можемо побачити на 15 таблиці, а також в кожній групі намагаються використовувати цікаві методики викладання.

HIVATKOZOTT IRODALOM

- Baffy Dezső - Kelemen László – Kovács György – Kövér Sándorné: *Pszichológia III.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Berghauer-Olasz Emőke (2013): *Fejlődéslélektan I.(Jegyzet)*, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász.
- Bernáth László - Révész György (2000): *A pszichológia alapjai.* Tertia Kiadó, Budapest.
- Czigler István (2005): *A figyelem pszichológiája.* Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Csépe Valéria- Győri Miklós- Ragó Anett (2007): *Általános pszichológia. 1. Észlelés és figyelem.* Osiris Kiadó, Budapest.
- F. N. Gonobolin (1976): *A figyelem fejlesztése.* Tankönyvkiadó vállalat, Budapest.
- Fazekas Brigitta (2018): *Pszichikus folyamatok fejlődése óvodáskorban.*
Elérhető: <https://docplayer.hu/31016891-Pszichikus-folyamatok-fejlodes-e-ovodas-korban.html>. Letöltés ideje: 2022.05.12
- Geréb György (1976): *Pszichológia.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- József István (2011): *Fejlődépszichológia.* Kaposvár: Kaposvári Egyetem; Pécs: Pécsi Tudományegyetem.
- Keményné Pálffy Katalin (1998): *Bevezetés a pszichológiába.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Kiss Jenő-Kiss Jenőné (1978): *De jó játék ez gyerekek.* Tankönyvkiadó, Budapest.
- Kósáné Ormai Vera (1990): *Fejlődéslélektani gyakorlatok I.* Tankönyvkiadó, Budapest.
- Michael Cole – Sheila R. Cole (2006): *Fejlődéslélektan.* Osiris Kiadó, Budapest.
- N. Kollár Katalin – Szabó Éva (2004): *Pszichológia pedagógusoknak.* Osiris Kiadó, Budapest.
- Pektor Gabriella (2011): *Mozgásfejlesztő játékok gyűjteménye.* Mozaik Kiadó, Szeged.
- Ranschburg Jenő (1998): *Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Richard Atkinson- Ernest Hilgard (2005): *Pszichológia.* Osiris Kiadó, Budapest.
- Rolf Kauka (1991): *Buci maci zsebkönyvsorozata 5. kötet,* Euromédia, Budapest.
- Séra László (2001): *Általános pszichológia.* Comenius, Budapest.

Szekeres Ágota- Jaksza Éva (2001): *Feladatlapok a figyelem fejlesztéséhez*. ELTE BGGYFK Oligofrénpedagógiai Tanszék, Budapest.

Torda Ágnes (2000): *Figyelemfejlesztő program*. OKI PTK, Budapest.

Elérhető:[https://ofi.oh.gov.hu/figyelemfejlesztoprogram?](https://ofi.oh.gov.hu/figyelemfejlesztoprogram?fbclid=IwAR3USnkdAMCIAnUljjfCNOKxwiBUMjIq4cV8-D79fdNly3XX8CffeIEKejs)

[fbclid=IwAR3USnkdAMCIAnUljjfCNOKxwiBUMjIq4cV8-](https://ofi.oh.gov.hu/figyelemfejlesztoprogram?fbclid=IwAR3USnkdAMCIAnUljjfCNOKxwiBUMjIq4cV8-D79fdNly3XX8CffeIEKejs)

[D79fdNly3XX8CffeIEKejs](https://ofi.oh.gov.hu/figyelemfejlesztoprogram?fbclid=IwAR3USnkdAMCIAnUljjfCNOKxwiBUMjIq4cV8-D79fdNly3XX8CffeIEKejs). Letöltés ideje: 2020.04.20

Visontai-Szabó Katalin (2018): *Fejlődési alapismeretek*. Tananyag az IDEA Tréningek résztvevői számára.

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. számú táblázat: Szervezett foglalkozás közben történő megfigyelések összefoglaló táblázata.....	27
2. számú táblázat: Szabad játéktevékenység során bégzett megfigyelések eredményei..	28
3. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények a szervezett óvodai tevékenységre irányuló kérdések alapján.....	29
4. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények a szabad játéktevékenységre irányuló kérdések alapján.....	31
5. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények a szervezett óvodai tevékenységre irányuló kérdések alapján.....	34
6. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények a szabadjátéktevékenységre irányuló kérdések alapján.....	36
7. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények összehasonlítása a szervezett óvodai tevékenységre irányuló kérdések alapján kiscsoportban (A figyelem fenntartásának eszközei).....	38
8. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények összehasonlítása a szervezett óvodai tevékenységre irányuló kérdések alapján a középsőcsoportban (A figyelem fenntartásának eszközei)	40
9. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények összehasonlítása a szervezett óvodai tevékenységre irányuló kérdések alapján a nagycsoportban (A figyelem fenntartásának eszközei)	42
10. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények összehasonlítása a szabadjátéktevékenységre irányuló kérdések alapján a kiscsoportban.....	43
11. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények összehasonlítása a szabadjátéktevékenységre irányuló kérdések alapján a középsőcsoportban.....	44
12. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények összehasonlítása a szabad játéktevékenységre irányuló kérdések alapján a nagycsoportban.....	45
13. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények komplex összehasonlítása a szervezett óvodai tevékenységre irányuló kérdések alapján.....	47
14. számú táblázat: Az interjúból kapott eredmények komplex összehasonlítása a szabadjátéktevékenységre irányuló kérdések alapján.....	49
15. számú táblázat: Az interjúl kapott eredmények összehasonlítása a figyelem fenntartására irányuló kérdés alapján.....	51

MELLÉKLET

Játékok:

1. számú melléklet

- ***Ki van az ernyő alatt?***

Korcsoport: 4-10év

A játék célja: pontos megfigyelés, emlékezet, térbeli tájékozódás fejlesztése

Eszközök: nagy színes ernyő

Játék menete: a gyerekek körbeállják vagy ülik az ernyőt, megfigyelik egymást, majd becsukják a szemüket. A játékvezető, akit megérint, be kell, hogy bújjon az ernyő alá. Ha bebújt a gyerek az ernyő alá, akkor a többiek kapják az utasítást, hogy nyissák ki a szemüket és kikell találniuk, hogy ki hiányzik közülük (Pektor, 2011).

2. számú melléklet

- ***Találd meg!***

Korcsoport: 4-9 év

A játék célja: a megfigyelőképesség, az emlékezet, a kreativitás fejlesztése

Eszközök: elrejtendő tárgyak, korongok, babzsákok

A játék menete: Kikészítjük az elrejtendő tárgyakat és megfigyeljük azokat, majd a gyerekeket két csoportra osztjuk. Az első csoport lesz az, aki elrejt a tárgyakat, a második csoport kiknek meg kell találni a tárgyakat. Úgy kell elrejtetni a tárgyakat, hogy egy kis részük látható legyen és, hogy a kijelölt területen legyen elrejtve. A kereső csoportnak be kell csuknia szemüket, és akkor nyithatják ki, ha az elrejtő csoport egyik tagja jelzi, hogy készen vannak. A játék célja, hogy minél kevesebb idő alatt találják meg a tárgyakat, fontos, hogy csak az előre megmutatott tárgyakat szedjék össze (Pektor, 2011).

3. számú melléklet

- ***Színes kanálvarázslat***

Korcsoport: 2-4év

A játék célja: figyelem erősítés, színekkel való ismerkedés, szókincsbővítés

Eszközök: színes kanalak

A játék menete: A kanálvarázsló eldug néhány színes műanyag kanalat a háta mögé. Majd mindig átnyújt egy kanalat a játékosnak, aki alaposan meg kell, hogy nézze, nevezze és jegyezze a kanál színét. Egy idő múlva visszakéri a kanalat, és átnyújt egy másikat, majd visszakérdezi a színeket (Rolf, 1991).

4. számú melléklet

- *Buci Maci vihart kavar*

Korcsoport: 3-6év

A játék célja: figyelem fejlesztés, fantázia bevonás

A játék menete: Buci, vagyis a játékvezető különféleképpen megpróbálja előidézni a vihar hangjait. A játékosoknak figyelni kell, mit csinál a játékvezető és utánozni. Ha nagyon esik, akkor például a játékosok csinálhatnak, úgy mintha felhúznák az esernyőt, majd ha erősödik a vihar, akkor a játékvezető mennydörgésszerűen veri az asztalt, ekkor a játékosok is ezt csinálják, kopogva az asztalon ujjaikkal előidézhetik az esőcseppek hangjait stb (Rolf, 1991).

5. számú melléklet

- *Zajok a világból*

Korcsoport: 3-6év

A játék célja: hallás- és figyelemfejlesztés

Eszközök: magnó

A játék menete: A gyerekek körben leülnek és csendben vannak. A játékvezető bekapcsolja a magnót, mely különböző zajokat vett fel. Minden zörejt között van egy kis szünet. Ha valaki felismeri, hogy mit hall, felemeli a kezét és ekkor a játékvezető megállítja a magnót és meghallgatja a választ. Ha helyes a válasz, akkor tovább folytatódik a játék, ha nem újra meghallgatják a már elhangzott zörejt. A következő hangok lehetnek: szél, eső, madárcsicsergés stb (Rolf, 1991).

6. számú melléklet

- *Kopogd a ritmust!*

Korcsoport: 6-10év

A játék célja: figyelem- és ritmusfejlesztés

A játék menete: A játékvezető a jól ismert gyermekdalok ritmusát kopogja vagy tapsolja. Esetleg a dallamát is eldúdolja segítségül. A játékosoknak az a feladata, hogy ismerjék fel az adott dalt. Aki a legtöbb dalt felismeri az lesz a dalkirály. Ha kitalálták a dalt, akkor közösen eltapsoljuk vagy kopogjuk az asztalon a ritmusát (Rolf, 1991).

7. számú melléklet

- *Táncoljunk, álljunk csoportokba!*

Korcsoport: 4-10év

A játék célja: figyelemfejlesztés

Eszközök: magnó

A játék menete: a játékvezető a magnón zenét kapcsol, a játékosok járkálnak, mikor megállítja a zenét, be kiállt egy számot, például „Három”. Ekkor a játékosok egymáshoz futnak, és ilyen számú csoportokba rendeződnek. Amelyik csoport az első az a nyertes (Rolf, 1991).

8. számú melléklet

- *Dobbants, tapsolj!*

Korcsoport: 6-10év

A játék célja: figyelemfejlesztés, szókincsbővítés

A játék menete: A játékosok körbenülnek. Kiválasztanak két hangot, például: a és k. Megállapodnak abban, hogy ha az „a” hangot hallják, akkor dobbantanak mindkét lábukkal, ha viszont a „k” hangot akkor tapsolnak. Ezután minden játékos mond egy szót. Ha például valaki azt a szót mondja, hogy „ajtó”, akkor dobbantani kell, a „kendő” szóra tapsolni, a „kabát” szóra dobbantani és tapsolni (Kiss, 1978).

9. számú melléklet

- *Szem, száj, orr!*

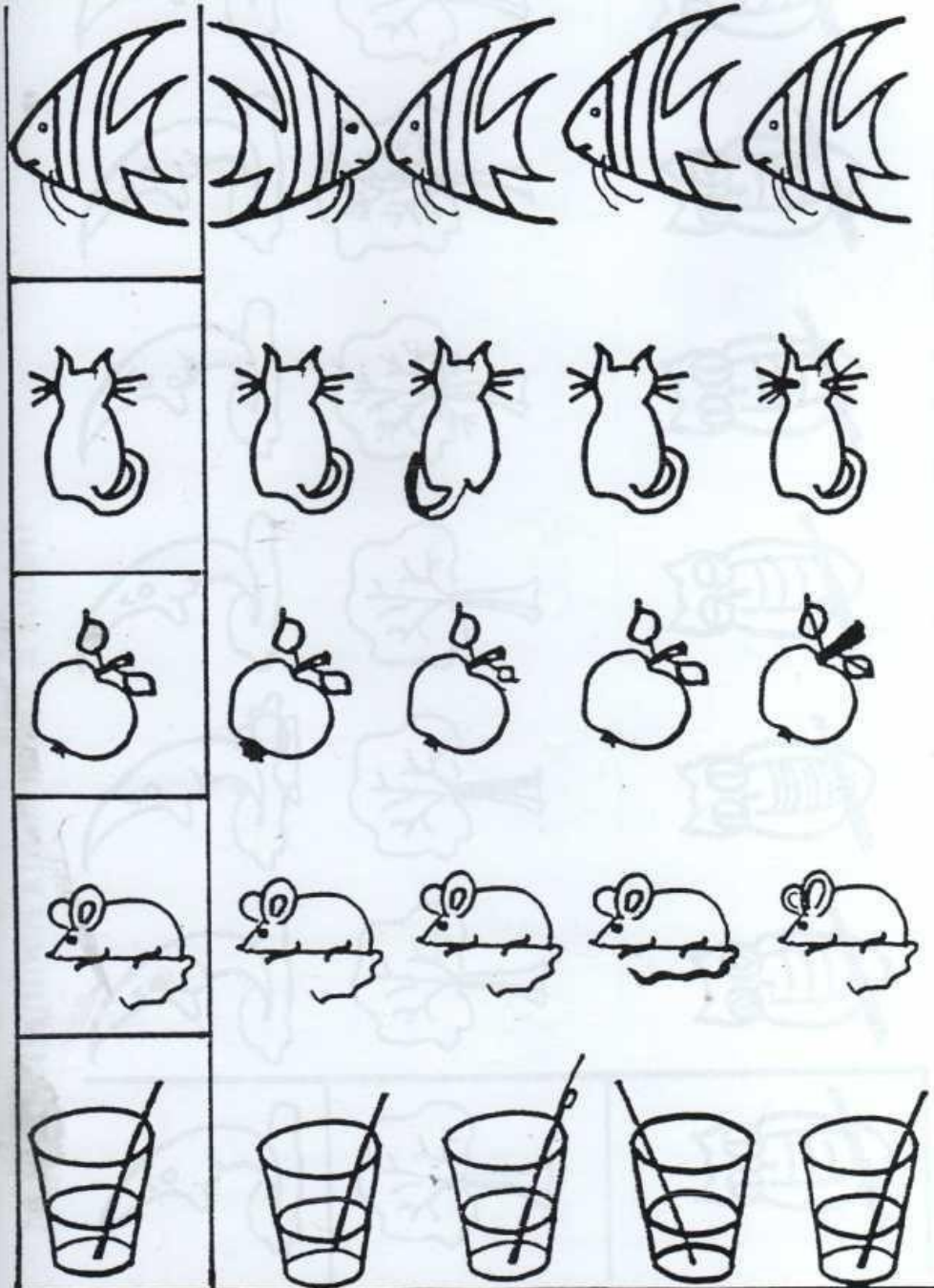
Korcsoport: 6-10év

A játék célja: koncentráció, figyelemfejlesztés

A játék menete: A játékvezető középen áll, körülötte ülnek a játékosok. A játékvezető mutatja a szemét és háromszor mondja: szem, szem, szem. A körben ülők utánozzák a vezetőt: ők is a szemüket mutatják. Ám a vezető megtévesztésül mutathatja a fülét, és közben azt mondja: száj, száj, száj. Ilyenkor nem szabad utánozni, hanem azt kell mutatni, ami a vezető mond. Jelen esetben a száját. Tehát nem is a mozdulatra, hanem arra, amit a vezető mond, arra kell ügyelni (Kiss, 1978).

- Keresd meg az azonosakat! (Szekeres-Jaksa, 2001). (10. számú mellékletek)

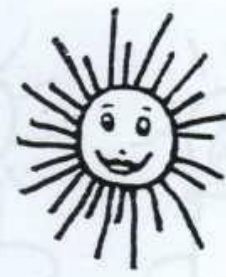
Keresd meg az azonosakat!
 Mondd el, miben különbözik a többi!

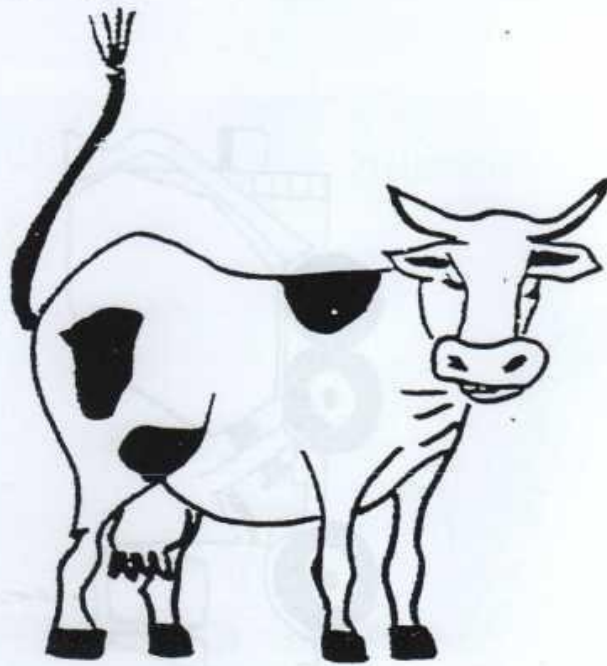
Hol égnek
gyertyák?

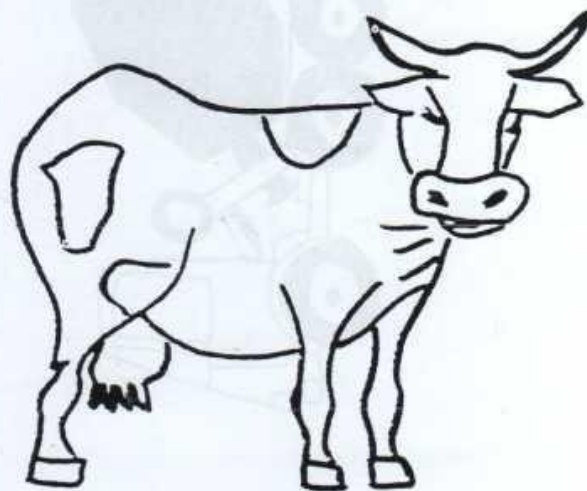
Keresd meg az
azonosakat és
húzd át őket!

- Keresd meg a különbségeket! (Szekeres-Jaksa, 2001). (11. számú mellékletek)

Keresd meg a különbségeket és színezd ki!

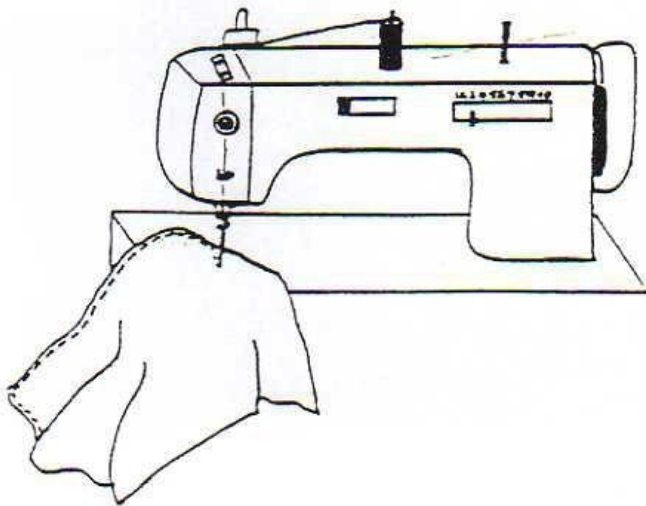
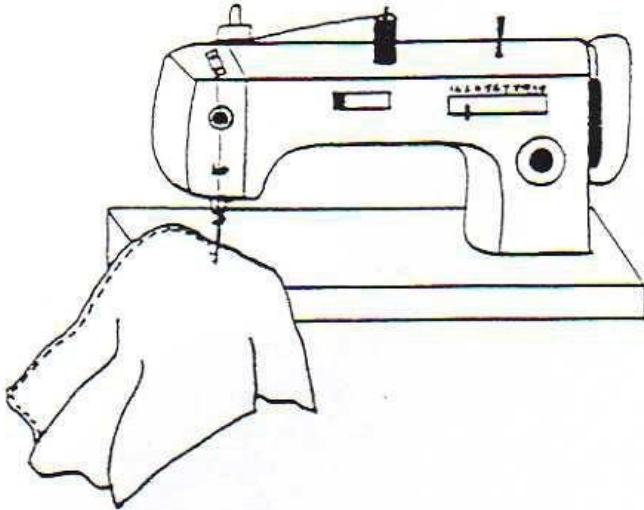

Keresd meg a különbségeket
és javítsd ki a rajzot!

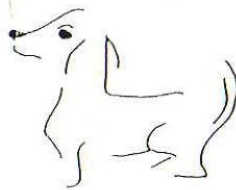
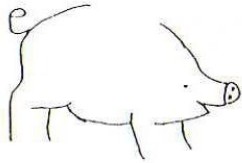
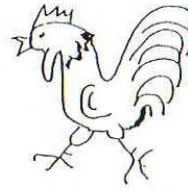
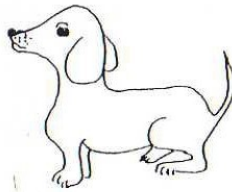
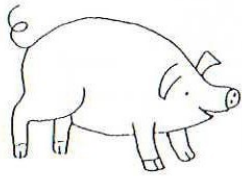
- Egészítsd ki a rajzokat! (Szekeres-Jaksa, 2001). (12. számú mellékletek)

Egészítsd ki a rajzon a hiányzó részeket!

© 2000 borgmann publishing GmbH, Dortmund, Germany
In: Hippenstiel, Krautz: Konzentrations - Trainingsprogramm II
Meggiesen a Kiadó szíves engedélvél. Minden jog fenntartva - utannyomas III

Egészítsd ki a rajzokat!

© 2000 borgmann publishing GmbH, Dortmund, Germany. In: Hippenstiel /Krautz
Konzentrations - Trainingsprogramm II
Megjelenés a Kiadó szíves engedélyével. Minden jog fenntartva - utánozás tilos

Rajzold ki

Egészítsd ki
a rajzon a hiányzó
részeket!

© 2000 borgmann publishing GmbH, Dortmund, Germany
In: Hippenstiel /Krautz: Konzentrations - Trainingsprogramm I.
Megjelenés a Kiadó szíves engedélyével. Minden jog fenntartva - utánozás tilos

- Helyezd sorrendbe! (Szekeres-Jaksa, 2001). (13. számú melléklet)

Rakd helyes sorrendbe a váza részeit!

- Folytasd a sort!(Szekeres-Jaksa, 2001). (14.számú mellékletek)

Folytasd a sort!

© 2000 borgmann publishing GmbH, Dortmund, Germany In: Hippenstiel /Krautz
Konzentrations - Trainingsprogramm II
Meggjelens a Kialdó szíves engedélyével Minden jog fenntartva - utányomás tilos

Folytasd a sort!

○△□□○△

△▽□○△▽

XOZXO

© 2000 borgmann publishing GmbH, Dortmund, Germany In: Hippenstiel /Krautz
Konzentrations - Trainingsprogramm II
Meggjelens a Kialdó szíves engedélyével Minden jog fenntartva - utányomás tilos

Завідувачу кафедри

Біді Олені Анатоліївні

доктору пед. наук, професору

здобувача вищої освіти

Іванка (Качо) Домініки Елемірівни

студентка IV–го курсу

ОП 013 Початкова освіта, бакалавр

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення «Про академічну доброчесність в Закарпатському угорському інституті імені Ф. Ракоці II» від «30» серпня 2019 року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту і застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений(а).

Про використання Системи виявлення текстових збігів/ідентичності/ схожості в роботах здобувачів вищої освіти повідомлений(а) та надаю свою згоду на обробку та збереження моєї роботи в Базі даних Інституту. Також надаю ЗУІ право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки Інституту надається в друкованому та електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

Дата

Підпис

Bida Olena

tanszékvezetőnek

Ivánka (Kacsó) Dominika

IV. évfolyamos hallgató

013 Tanítói

NYILATKOZAT

A II. Rákoczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 2019. augusztus 30-án kelt tudományetikai szabályzatának pontjaival, amelyek szerint plágium felfedezése esetén a diplomamunka nincs védéshez engedve, megismerkedtem.

Tájékoztatást kaptam a plágiumszűrő rendszer használatáról, hozzájárulok a munkám ellenőrzéséhez és tárolásához az intézményi adatbázisban. Felhatalmazom az intézményt, hogy a munkámat ellenőrzés után felhasználhassák a plágiumszűrő program működésénél a további munkák ellenőrzésének folyamatában.

A munkát ellenőrzés céljából elektronikusan és nyomtatott formában is benyújtottam az intézménynek. Munkám elektronikus változata azonos a nyomtatott példánnyal.

Dátum

Aláírás